

**Politechnika
Warszawska**

**Wydział Administracji
i Nauk Społecznych**

Działalność projektowa Polski i Ukrainy w kontekście badań międzynarodowych

Dr Iryna Degtyarova,
Fundacja Rektorów Polskich, Szkoła Główna Handlowa

Dr Natalia Kraśniewska,
Fundacja Rektorów Polskich

Проектна діяльність Польщі та України в контексті міжнародних досліджень

Ірина Дегтярова, PhD,
Варшавська школа економіки, FRP

Наталія Краснєвська, PhD, FRP

**Politechnika
Warszawska** | **Wydział Administracji
i Nauk Społecznych**

Ekspertyza opracowana w ramach Projektu MNiSW-PW
pt. „Polsko-ukraińska współpraca instytucji przedstawicielskich
reprezentujących rektorów, na rzecz doskonalenia działania uczelni”,
realizowanej z dotacji celowej MNiSW w 2025 r.

Sfinansowano z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

PARTNER GŁÓWNY

**Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego**

PARTNERZY WSPIERAJĄCY

KRASP

Konferencja Rektorów
Akademicznych Szkół Polskich

FUNDACJA
REKTORÓW
POLSKICH

PATRONAT

**МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**Politechnika
Warszawska** | **Wydział Administracji
i Nauk Społecznych**

**DZIAŁALNOŚĆ PROJEKTOWA POLSKI I UKRAINY
W KONTEKŚCIE BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH**

Dr Iryna Degtyarova, Fundacja Rektorów Polskich, Szkoła Główna Handlowa

Dr Natalia Kraśniewska, Fundacja Rektorów Polskich

Warszawa, 2025

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Ірина Дегтярова, PhD, Варшавська школа економіки FRP, SGH

Наталія Краснєвська, PhD, FRP

Варшава, 2025

**МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

KRASP
Konferencja Rektorów
Akademicznych Szkół Polskich

**FUNDACJA
REKTORÓW
POLSKICH**

**Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego**

2025 році.

Spis treści

DZIAŁALNOŚĆ PROJEKTOWA POLSKI I UKRAINY W KONTEKŚCIE BADAŃ
MIĘDZYNARODOWYCH (ekspertyza w języku polskim)..... 5

Spis rysunków 5

Spis tabel..... 6

1. WPROWADZENIE 7

2. ZAINTERESOWANIE TEMATYKĄ NAUKOWĄ ZWIĄZANĄ Z UKRAINĄ W POLSCE 10

 PROJEKTY DOTYCZĄCE UKRAINY FINANSOWANE PRZEZ NARODOWE CENTRUM
 NAUKI (NCN) 10

 PROJEKTY FINANSOWANE PRZEZ NARODOWE CENTRUM BADAŃ I ROZWOJU (NCBR)
 16

 NAWA - WYMIANA BILATERALNA POMIĘDZY POLSKĄ A UKRAINĄ 17

 WSPÓLNE PUBLIKACJE 20

3. POLSKO-UKRAIŃSKIE PROGRAMY I PROJEKTY NAUKOWE PO 24.02.2022 25

 SPECJALNY PROGRAM STYPENDIALNY NCN SKIEROWANY DO STUDENTÓW I
 NAUKOWCÓW Z UKRAINY NIEPOSIADAJĄCYCH STOPNIA DOKTORA 25

 PROGRAM NCBR „SCHEME: SUPPORT FOR UKRAINIAN RESEARCHERS” 2022-2024.
 27

 PROGRAM NAWA „SOLIDARNI Z UKRAINĄ” 28

 WSPÓLNE PROJEKTY BADAWCZE W RAMACH FUNDACJI NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ
 29

 WSPARCIE I DZIAŁANIA POLSKIEJ AKADEMII NAUK..... 31

4. UDZIAŁ POLSKICH I UKRAIŃSKICH INSTYTUCJI BADAWCZYCH W PROJEKTACH
MIĘDZYNARODOWYCH 31

5. PODSUMOWANIE..... 35

BIBLIOGRAFIA..... 38

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ (переклад експертизи з польської мови) 40

Список рисунків 40

Список таблиць 41

1. ВСТУП..... 42

2. ІНТЕРЕС ДО НАУКОВИХ ТЕМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УКРАЇНОЮ, У ПОЛЬЩІ 45

ПРОЕКТИ ЩОДО УКРАЇНИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ НАУКОВИМ
ЦЕНТРОМ (NCN) 45

ПРОЕКТИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ЦЕНТРОМ ДОСЛІДЖЕНЬ І
РОЗРОБОК (NCBR)..... 52

NAWA - ДВОСТОРОННІЙ ОБМІН МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА УКРАЇНОЮ 53

СПІЛЬНІ ПУБЛІКАЦІЇ 56

3. ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ ПІСЛЯ 24.02.2022 ... 62

 СПЕЦІАЛЬНА СТИПЕНДІАЛЬНА ПРОГРАМА NCN, АДРЕСОВАНА СТУДЕНТАМ ТА
 НАУКОВЦЯМ З УКРАЇНИ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ДОКТОРСЬКОГО СТУПЕНЯ 62

 ПРОГРАМА NAWA “СОЛІДАРНІ З УКРАЇНОЮ” 65

 СПІЛЬНІ НАУКОВІ ПРОЕКТИ В РАМКАХ ФОНДУ ПОЛЬСЬКОЇ НАУКИ 66

 ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК 68

4. УЧАСТЬ ПОЛЬСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ УСТАНОВ У МІЖНАРОДНИХ
ПРОЕКТАХ 68

5. ВИСНОВКИ 71

БІБЛІОГРАФІЯ: 74

**DZIAŁALNOŚĆ PROJEKTOWA POLSKI I UKRAINY
W KONTEKŚCIE BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH (ekspertyza w języku polskim)**

Spis rysunków

Rysunek 1. Projekty dotyczące Ukrainy finansowane przez NCN w latach 2011-2025	11
Rysunek 2. Dziedziny nauk, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy.....	11
Rysunek 3. Dyscypliny nauk, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy	12
Rysunek 4. Typ uczelni, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy	13
Rysunek 5. Liczebność zespołów badawczych do realizacji projektów dotyczących tematyki Ukrainy.	13
Rysunek 6. Rodzaj konkursu NCN w ramach, którego projekty dotyczące tematyki Ukrainy otrzymały finansowanie	14
Rysunek 7. Współpraca międzynarodowa NCBR w latach 2007-2019	17
Rysunek 8. Mapa krajów, z którymi NAWA realizowała wspólne projekty badawcze w latach 2018-2024.....	18
Rysunek 9. Dziedziny nauki, w których realizowano projekty bilateralne polsko-ukraińskie w ramach naboru w latach 2019 i 2021	18
Rysunek 10. Dyscypliny nauki, w których realizowano projekty bilateralne polsko-ukraińskie w ramach naboru w latach 2019 i 2021	19
Rysunek 11. Liczba publikacji naukowych w bazie Scopus: Polska i Ukraina.....	21
Rysunek 12. Liczba publikacji cytowanych, z afiliacją Polski i Ukrainy w bazie Scopus	21
Rysunek 13. Wskaźnik umiędzynarodowienia badań naukowych - % publikacji opublikowanych we współautorstwie z zagranicznymi autorami	21
Rysunek 14. Liczba publikacji ze współautorami z Polski i innych krajów, a w tym z Ukrainy w latach 2016-2018 według SCOPUS.....	22
Rysunek 15. Obszary wspólnych publikacji międzynarodowych polskich i ukraińskich naukowców	25
Rysunek 16. Dziedziny nauki, w których przyznano finansowanie na Program stypendialny dla studentów i naukowców z Ukrainy	26
Rysunek 17. Typ uczelni, w których przyznano finansowanie na Program stypendialny dla studentów i naukowców z Ukrainy	27
Rysunek 18. Liczba wniosków nagrodzonych przez FNP w poszczególnych edycjach konkursu	30
Rysunek 19. Dyscypliny w dziedzinie nauk społecznych, w których prowadzone były badania w ramach zwycięskich projektów w konkursie FNP	30
Rysunek 20. Dyscypliny w dziedzinie nauk humanistycznych, w których prowadzone były badania w ramach zwycięskich projektów w konkursie FNP	30
Rysunek 21. Kluczowe dane dot. Ukrainy w obszarze udziału w programach finansowania badań naukowych.....	32
Rysunek 22. Kluczowe dane dot. Polski w obszarze udziału w programach finansowania badań naukowych.....	32
Rysunek 23. Współpraca ukraińskich instytucji w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych.....	33
Rysunek 24. Współpraca polskich instytucji w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych	34

Spis tabel

Tabela 1. Top 20 krajów współautorów publikacji naukowych autorów z Polski, zgodne z bazą Scopus 22

Tabela 2. Główne kraje afiliacji współautorów publikacji naukowych dla naukowców ukraińskich w latach 2015-2024, wg. bazy Scopus..... 24

Tabela 3. Główne kraje afiliacji współautorów publikacji naukowych dla naukowców ukraińskich w latach 2022-2025, wg. bazy Scopus..... 24

1. WPROWADZENIE

Współpraca naukowa między Ukrainą a Polską opiera się na ogólnych zasadach relacji dyplomatycznych obu krajów, określonych w *Traktacie o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy z dnia 18 maja 1992 roku*¹. Ramy tej współpracy zostały wyznaczone zarówno w samym Traktacie, jak i podpisanym tego samego dnia *Porozumieniu wstępnym między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie współpracy kulturalnej i naukowej*. Istotnym rozwinięciem tych założeń była *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinach nauki i techniki z dnia 12 stycznia 1993 r.*².

Umowa ta podkreśliła istotną rolę nauki i techniki w rozwoju gospodarczym obu krajów oraz wskazała na konieczność wzmacniania i rozwijania współpracy gospodarczej, naukowej i naukowo-technicznej. Artykuł 2 Umowy określa główne formy tej współpracy:

- realizacja wspólnych projektów badawczych i rozwojowych, wymiana ich wyników, a także wymiana naukowców i specjalistów zaangażowanych w realizację tych projektów;
- organizowanie wspólnych konferencji naukowych, sympozjów, seminariów, wystaw i innych imprez, a także organizowanie kursów;
- wymiana informacji i dokumentacji naukowej, naukowo-technicznej i technicznej;
- wspólne korzystanie z zaplecza naukowo-badawczego i dydaktycznego, tworzenie wspólnych centrów naukowo-technicznych i zespołów twórczych.

Natomiast artykuł 3 przewiduje ustanowienie Wspólnej Komisji ds. Współpracy w Dziedzinie Nauki i Technologii.

Kolejnym krokiem było zawarcie *Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, z dnia 20 maja 1997 r.*³ W artykule 8 wyrażono wszechstronne poparcie dla rozwoju i intensyfikacji bezpośredniej współpracy między akademiami nauk, placówkami badawczymi, naukowcami, szkołami wyższymi oraz innymi organizacjami naukowymi obu krajów. W szczególności Rząd Polski i Ukrainy zadeklarowały dążenie do niezbędnych warunków współpracy naukowej, m.in. przez:

- prowadzenie wspólnych badań i związaną z tym wymianę pracowników naukowych,
- kształcenie kadr w specjalnościach będących przedmiotem obustronnego zainteresowania,

¹ <https://www.gov.pl/web/ukraina/relacje-dwustronne> (dostęp z dnia 20.06.2025)
² https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_187#Text (dostęp z dnia 20.06.2025)
³ <https://traktaty.msz.gov.pl/getFile.php?action=getfile;0&iddok=7989> (dostęp z dnia 20.06.2025)

- wymianę publikacji i informacji naukowej o nowych osiągnięciach w nauce, technice oraz technologiach przemysłowych,

- udostępnianie materiałów archiwalnych, zbiorów bibliotecznych i innych materiałów źródłowych,

- organizowanie wspólnych imprez naukowych - kongresów, konferencji, sympozjów, ekspedycji naukowych i innych form współpracy, które mogą być dodatkowo uzgodnione.

Dalsza współpraca odbywała się także w ramach Procesu Bolońskiego, do którego Polska dołączyła w 1999 r., a Ukraina 6 lat później, w 2005 r.

W dniu 2 lipca 2001 r. zostało zawarte *Porozumienie o współpracy między Ministerstwem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki Ukrainy*⁴. W dokumencie tym skoncentrowano się na wsparciu wymiany studentów i kadry naukowej, prowadzeniu wspólnych badań naukowych zwłaszcza w zakresie relacji polsko-ukraińskich, zagadnień historycznych rozwoju ukrainistyki i polonistyki, a także pomocy w nawiązywaniu relacji bilateralnych

W zakresie uznawalności wykształcenia, w dniu 11 kwietnia 2005 r. została podpisana *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnym uznawaniu akademickim dokumentów o wykształceniu i równoważności stopni*⁵.

Pierwszy etap kształtowania ram współpracy charakteryzował się systematycznym wzrostem liczby studentów z Ukrainy podejmujących studia w polskich uczelniach. To przyczyniło się do zwiększenia rozpoznawalności polskich instytucji akademickich w Ukrainie zarówno wśród studentów, jak i partnerów instytucjonalnych. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w rosnącej liczbie podpisywanych umów bilateralnych zawieranych między uczelniami obu krajów⁶.

Dalszy rozwój współpracy naukowej między Polską, a Ukrainą wiązał się ze wznowieniem w 2017 roku prac międzyrządowej *Komisji ds. Współpracy w Dziedzinie Nauki i Technologii*. Efektem tych działań było podpisanie, w dniu 20 stycznia 2017 r. Wspólnego Programu Współpracy Naukowej i Technologicznej pomiędzy Ministerstwem Edukacji i Nauki Ukrainy a Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej. W rezultacie, jeszcze w tym samym roku ogłoszono pierwszy nabór wniosków w ramach konkursu na wspólne polsko-ukraińskie projekty badawcze, przeznaczone do realizacji w latach 2018-2019. Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy, konkurs ten spotkał się z dużym zainteresowaniem środowisk naukowych

⁴ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_037#Text (dostęp z dnia 20.06.2025)

⁵ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_067#Text (dostęp z dnia 20.06.2025)

⁶ W. Siwiński, Dotychczasowe doświadczenie w zakresie wymiany studentów pomiędzy Polską i Ukrainą [w:] Woźnicki J., red. (2015) Analiza współpracy uczelni polskich i ukraińskich na tle porównania systemów szkolnictwa wyższego. Wnioski i rekomendacje, Fundacja Rektorów Polskich https://www.frp.org.pl/images/publikacje/publication/rpu_woznicki_wersja_polska_tekst_2015_1.pdf (dostęp z dnia 20.06.2025)

obu krajów - spośród ponad 200 zgłoszonych wniosków wyłoniono do realizacji 15 projektów. Od momentu powstania *Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA)* w 2017 roku, instytucja ta przejęła koordynację działań w zakresie współpracy bilateralnej⁷ z Ukrainą po stronie polskiej; po stronie ukraińskiej rolę tę nadal pełni Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy. Międzyrządowa Komisja ds. Współpracy w dziedzinie Nauki i Technologii zatwierdza co 2 lata wspólny program współpracy naukowej i technologicznej, ogłasza konkurs na projekty badawcze, a następnie dokonuje oceny zgłoszonych pozycji, ustalając listę projektów zakwalifikowanych do realizacji i finansowania. W ramach trzech edycji konkursów badawczych zostało wyłonionych 45 projektów badawczych:

- 2017: 15 projektów na 2018-2019;

- 2019: 15 projektów na 2020-2021;

- 2021: 15 projektów na 2023-2024.

Te nowe programy bilateralne wyznaczyły inne priorytety badawcze (np. IT technologie, zarządzanie energią, nauki przyrodnicze, nowe technologie, zdrowie, nowe substancje i materiały, nauki społeczne i humanistyczne oraz technologie obronne i in.).

Jak wynika z przeprowadzonej w ramach ekspertyzy analizy danych źródłowych, intensyfikacja polsko-ukraińskiej współpracy badawczej po 2017 r. jest związana, z trzema głównymi czynnikami:

- realizacją wieloletnich programów inwestycyjnych w infrastrukturę badawczą w Polsce i powstanie wielu centrów badawczych z nowoczesną aparaturą naukową;
- nawiązanie od 2013 roku współpracy na poziomie narodowych konferencji rektorów, a następnie zawarcie w 2017 roku Umowy Trójstronnej pomiędzy Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Fundacją Rektorów Polskich (FRP) i Związkiem Rektorów Uczelni Ukrainy (ZRUU)
- ostateczny wybór proeuropejskiego kierunku przez Ukrainę w 2014 r., a także podjęcie działania rzecz wdrożenia ruchu bezwizowego oraz uzyskania statusu członka stowarzyszonego w programach UE w zakresie badań naukowych.

W okresie od lutego 2022 r. polskie uczelnie, instytucje naukowe oraz podmioty finansujące działalność akademicką, badawczą i badawczo-rozwojową, podjęły szereg inicjatyw oraz udzieliły wsparcia zarówno indywidualnym naukowcom z Ukrainy, jak i ukraińskim uczelniom poprzez zaangażowanie ich w realizację wspólnych projektów badawczych. Łączna kwota (szacunkowo określona przez autorki niniejszego raportu) to ponad 450 mln złotych⁸.

⁷ <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze> (dostęp z dnia 20.06.2025)

⁸ Degtyarova, I., Kraśniewska, N. (2025), Polish Academia Emergency Response. Managing large-scale inflow of Ukrainian refugees in higher education institutions in Poland, 2022-2024. AGILE project, s. 28-29

Celem niniejszej ekspertyzy jest analiza tematyki i zakresu wspólnych zainteresowań naukowych, która pozwoli na identyfikację kierunków rozwoju współpracy bilateralnej oraz wielostronnej, a także umożliwi głębsze zrozumienie wspólnych priorytetów badawczych i przyszłego potencjału współpracy naukowej,

Ekspertyza opiera się na analizie danych źródłowych pochodzących wyłącznie z ogólnodostępnych i oficjalnych źródeł. Informacje zostały pozyskane z witryn internetowych instytucji finansujących badania naukowe, takich jak Narodowe Centrum Nauki (NCN), Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA), Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP) oraz z dokumentów i materiałów udostępnionych przez te instytucje. Analizie poddano zarówno dane dotyczące projektów badawczych realizowanych przed 24 lutym 2022 roku, jak i inicjatywy podjęte po wybuchu pełnoskalowej wojny w Ukrainie. Metodologia badawcza miała charakter *desk research*.

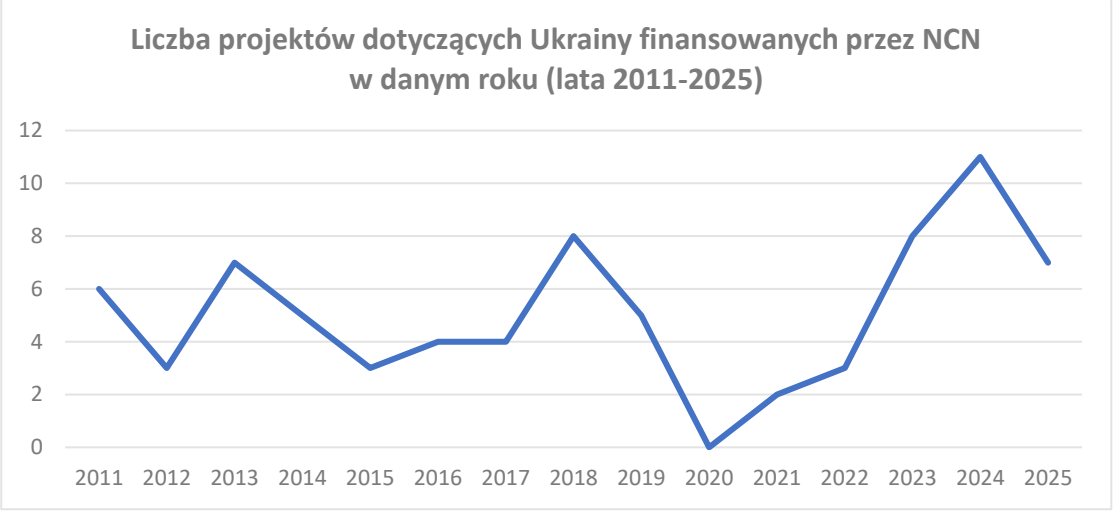
Należy jednak zaznaczyć pewne ograniczenia zastosowanej metodologii. Przy wyborze projektów do analizy kierowano się kluczem tematycznym — uwzględniano przede wszystkim inicjatywy odnoszące się bezpośrednio do Ukrainy lub realizowane we współpracy z instytucjami ukraińskimi. W związku z tym, niektóre działania o istotnym charakterze mogły zostać pominięte, jeśli nie były odpowiednio oznaczone lub opisane w dostępnych materiałach źródłowych. Uzyskany obraz współpracy badawczej między Polską a Ukrainą ma charakter przekrojowy i orientacyjny. W celu pełniejszego zobrazowania zakresu i efektów tej współpracy, wskazane byłoby przeprowadzenie badań pogłębionych – np. wywiadów z przedstawicielami instytucji finansujących, uczelni, a także z kierownikami projektów. Taka triangulacja danych pozwoliłaby na weryfikację i uzupełnienie obecnych ustaleń oraz zidentyfikowanie barier, potrzeb i potencjału współpracy naukowej. Niemniej jednak, przedstawiona analiza pozwala na uchwycenie głównych kierunków zainteresowań badawczych Polski i Ukrainy oraz wskazuje na obszary o najwyższym potencjale dalszego rozwoju współpracy międzynarodowej.

2. ZAINTERESOWANIE TEMATYKĄ NAUKOWĄ ZWIĄZANĄ Z UKRAINĄ W POLSCE

PROJEKTY DOTYCZĄCE UKRAINY FINANSOWANE PRZEZ NARODOWE CENTRUM NAUKI (NCN)

Narodowe Centrum Nauki (NCN)⁹ w ramach konkursów wspierało realizację projektów badawczych dotyczących tematyki Ukrainy w różnych dziedzinach i dyscyplinach nauki.

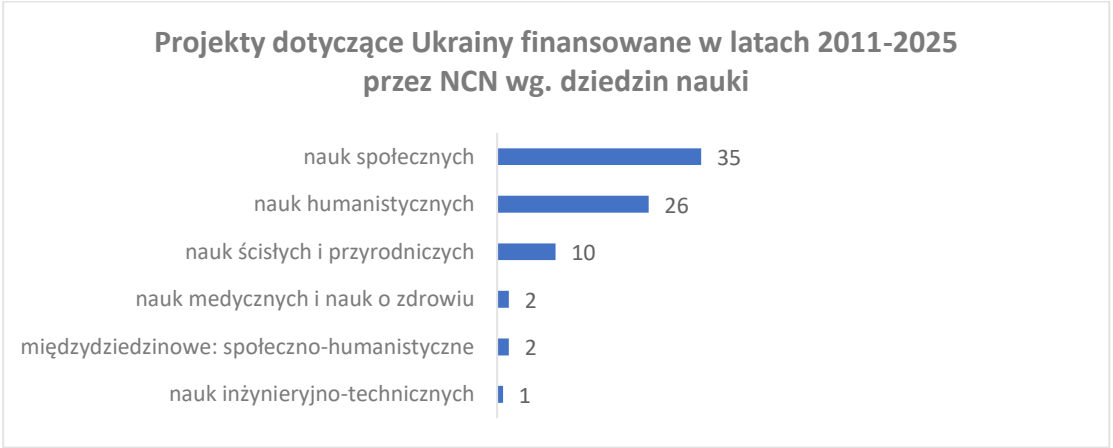
⁹ Analizie poddano 76 projektów finansowych przez NCN w latach 2011-2025 dotyczących tematyki Ukrainy opublikowanych na stronie NCN: <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?slowokluczowe=Ukraina> (dostęp z dnia 18.06.2025)

Rysunek 1. Projekty dotyczące Ukrainy finansowane przez NCN w latach 2011-2025

Źródło: opracowanie własne

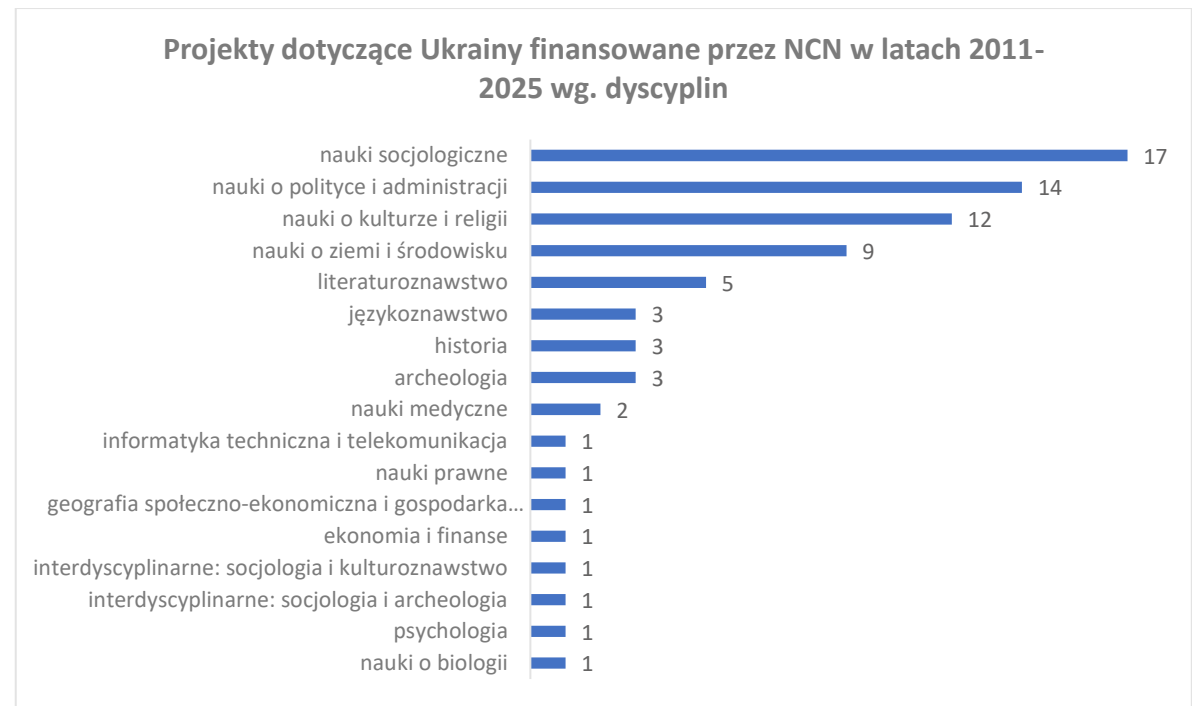
W latach 2011–2019 liczba realizowanych projektów była dość stabilna, wahała się zazwyczaj między 3 a 8 rocznie. Należy podkreślić, że zgłoszenia konkursowe kwalifikowane są rok wcześniej przed datą realizacji projektu, tym samym dane na wykresie nr 1 przedstawiają rok rozpoczęcia prac badawczych w projekcie. Najwięcej projektów rozpoczęto w 2013 (7 projektów) i 2018 (8 projektów), a najmniej w 2012 i 2015 (po 3 projekty). W 2020 roku nie rozpoczęto realizacji żadnego projektu (brak zgłoszeń w 2019 r.). Na niską liczbę realizacji projektów w 2021 r. (2 projekty) mógł mieć wpływ pandemii COVID-19, która spowodowała globalne spowolnienie działań naukowych i zmianę priorytetów. W 2022 roku (w roku wybuchu pełnoskalowej wojny Rosji przeciwko Ukrainie) liczba projektów była jeszcze umiarkowana (3 projekty), a następnie nastąpił gwałtowny wzrost do 8 projektów rozpoczynających się w 2023 roku, aż do 11 projektów w 2024 r. – co stanowi najwyższą liczbę w analizowanym okresie. W 2025 r. liczba rozpoczętych projektów nieznacznie spadła, ale nadal pozostała wysoka (7 projektów).

Rysunek 2. Dziedziny nauk, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej projektów dotyczących Ukrainy finansowanych przez NCN zrealizowano w obszarze nauk społecznych (35) i humanistycznych (26) oraz międzydziedzinowych: społeczno-humanistycznych (2) Wskazuje to na dominujące zainteresowanie aspektami społecznymi, kulturowymi i politycznymi. Znacznie mniej projektów dotyczyło nauk ścisłych i przyrodniczych (10), a nieznaczny udział miały nauki inżynieryjno-techniczne (1). Po wybuchu wojny w 2022 roku rozpoczęto realizację projektów w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu (2 projekty).

Rysunek 3. Dyscypliny nauk, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

Projekty dotyczące Ukrainy koncentrowały się głównie w dyscyplinach nauk społecznych i humanistycznych, zwłaszcza w naukach socjologicznych (17), naukach o polityce i administracji (14) oraz naukach o kulturze i religii (12). Po wybuchu wojny pojawiły się nowe obszary badawcze, takie jak ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki prawne oraz nauki medyczne i psychologia. Zauważalna jest tym samym szybka reakcja środowiska naukowego na aktualne wyzwania wynikające z trwającego konfliktu zbrojnego: migracją, zdrowiem uchodźców, bezpieczeństwem, prawami człowieka oraz destabilizacją polityczną i gospodarczą regionu. Zmiana ta świadczy o wzroście znaczenia badań aplikacyjnych i zaangażowanych społecznie w odpowiedzi na realne skutki wojny.

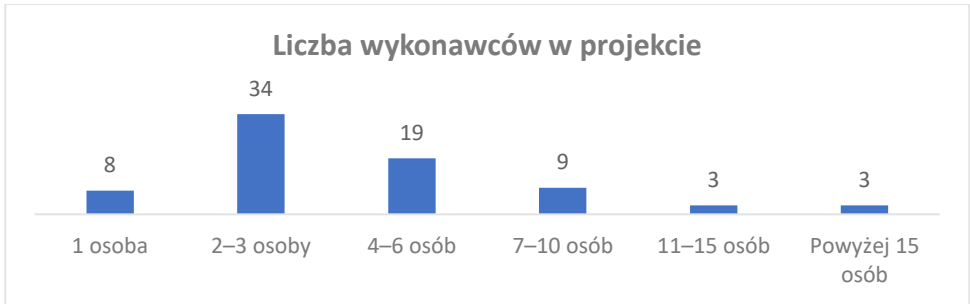

Rysunek 4. Typ uczelni, w których realizowano projekty dotyczące tematyki Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowaną większość projektów dotyczących Ukrainy realizowały uniwersytety, które zgłosiły aż 49 inicjatyw badawczych. Zwraca to uwagę na ich kluczową rolę jako instytucji prowadzących szeroko zakrojone badania w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i politycznych, które dominują w analizowanej tematyce. Istotny udział Instytutów PAN i innych Instytutów badawczych (14 projektów) świadczy o dużym znaczeniu wyspecjalizowanych jednostek naukowych, które często prowadzą pogłębione, interdyscyplinarne analizy społeczno-polityczne i kulturowe. Wśród zaangażowanych instytucji były również uczelnie niepubliczne, które podjęły się realizacji 6 projektów. Uczelnie techniczne (2), a także uczelnie przymiotnikowe – medyczne (2), ekonomiczne (1), pedagogiczne (1), teologiczne (1) uczestniczyły rzadziej w projektach dotyczących problematyki Ukrainy. Niewielka liczba inicjatyw w tych instytucjach może wynikać z ograniczonej liczby dyscyplin bezpośrednio powiązanych z tematyką wojny i migracji lub z bardziej praktycznego niż analitycznego charakteru prowadzonych tam badań.

Jak wynika z analizy danych, projekty dotyczące Ukrainy realizowane były zarówno indywidualnie, jak i w zespołach o zróżnicowanej liczebności.

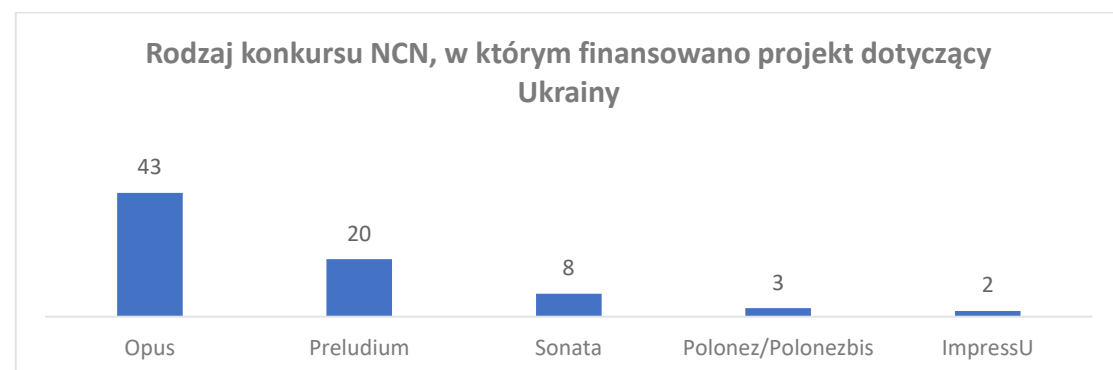

Rysunek 5. Liczebność zespołów badawczych do realizacji projektów dotyczących tematyki Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

Dominują projekty realizowane przez małe zespoły badawcze liczące od 2 do 3 osób (45% wszystkich przypadków). Większość projektów (ok. 73%) realizowana była przez zespoły nieprzekraczające 4 osób. Pojedyncze przypadki obejmowały rozbudowane zespoły (>15 osób).

Tematyka ukraińska była realizowana w ramach różnych instrumentów konkursowych NCN, skierowanych do badaczy na odmiennych etapach kariery oraz w zróżnicowanych modelach współpracy krajowej i międzynarodowej.

Rysunek 6. Rodzaj konkursu NCN w ramach, którego projekty dotyczące tematyki Ukrainy otrzymały finansowanie

Źródło: opracowanie własne

Najczęściej wybieranym do aplikacji konkursem był **OPUS**, obejmujący aż 43 projekty. Jako program otwarty dla naukowców niezależnie od stopnia naukowego – w tym z możliwością realizacji projektów w formule współpracy międzynarodowej LAP – pozwalał na realizację badań o szerokim spektrum tematycznym. W przypadku Ukrainy obejmowały one zarówno analizy historyczne i migracyjne, jak i badania z zakresu prawa, zdrowia publicznego czy nauk ścisłych.

Na drugim miejscu **PRELUDIUM**, obejmujący 20 projektów - dedykowany osobom bez stopnia doktora. W tym konkursie tematyka projektów badawczych dotyczących Ukrainy, często koncentrowała się na zagadnieniach związanych z tożsamością, językiem, edukacją czy doświadczeniem migracyjnym. Zauważyć można wyraźne zainteresowanie tematyką Europy Wschodniej wśród doktorantów i młodych naukowców oraz o traktowaniu problematyki wojny jako ważnego kontekstu do rozwijania pierwszych, samodzielnych projektów badawczych.

Konkurs **SONATA** (8 projektów), przeznaczony dla naukowców z tytułem doktora uzyskanym w ciągu ostatnich 7 lat, pozwalał na realizację bardziej zaawansowanych projektów indywidualnych. W kontekście Ukrainy dotyczyły one m.in. pamięci zbiorowej, ruchów społecznych i strategii adaptacyjnych w czasie konfliktu.

Konkursy **POLONEZ** i **POLONEZ BIS**, skierowane do naukowców z zagranicy realizujących badania w Polsce, objęły łącznie 3 projekty. Dotyczyły one tematów takich jak satyra polityczna, psychologiczne aspekty wojny czy wyzwania zdrowia publicznego.

Konkurs **IMPRESS-U**, choć zgłoszono jedynie 2 projekty, zasługuje na szczególne podkreślenie ze względu na swój bilateralny charakter i współpracę między Polską a Stanami Zjednoczonymi. Projekty realizowane w jego ramach dotyczyły m.in. odbudowy infrastruktury i analizy zasobów środowiskowych. Wynika z tego, że w projektach badawczych wojna w Ukrainie była postrzegana również przez pryzmat wyzwań technicznych i ekologicznych. Obecność finansowanych projektów w ramach IMPRESS-U wskazuje na znaczenie transferu wiedzy technologicznej w perspektywie powojennej odbudowy i długoterminowej współpracy międzynarodowej.

Na podstawie analizy tytułów 76 projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2011–2025, których przedmiotem badań była Ukraina, dokonano ich klasyfikacji tematycznej. Kryterium podziału stanowiły wiodące zagadnienia badawcze, podejmowane dyscypliny oraz kontekst społeczno-polityczny. Wyodrębniono 9 następujących kategorii tematycznych:

Historia, pamięć zbiorowa i tożsamość narodowa

Kategoria obejmuje projekty poświęcone przekształceniom pamięci zbiorowej, analizie polityk historycznych, narracjom tożsamościowym, przemianom kultury historycznej oraz wydarzeniom kluczowym dla historii Ukrainy (m.in. OUN, okres sowiecki, Galicja). Szczególną uwagę poświęcono roli historii w konstruowaniu tożsamości narodowej i regionalnej.

Religia, kultura i życie społeczne

Do tej kategorii zaklasyfikowano projekty analizujące funkcjonowanie religii (prawosławie, grekokatolicyzm, pentekostalizm) w przestrzeni publicznej, międzykulturowe relacje społeczne, rytuały, praktyki codzienne, a także współczesne przejawy aktywności kulturalnej (np. teatr, etnografia, pielgrzymki). Uwzględniono również badania z zakresu antropologii społecznej.

Migracje, diaspora i przymusowe przemieszczanie ludności

Projekty z tej grupy koncentrują się na procesach migracyjnych z i do Ukrainy, sytuacji uchodźców, społecznych i psychologicznych aspektach integracji, doświadczeniach dzieci uchodźców oraz funkcjonowaniu diaspory. Badania obejmują również ujęcia transnarodowe i porównawcze, uwzględniające kontekst polityczny, kulturowy oraz lokalny.

Polityka, wojna i społeczeństwo obywatelskie

Kategoria obejmuje analizy funkcjonowania systemu politycznego, mechanizmów wsparcia demokracji, roli organizacji pozarządowych, społeczeństwa obywatelskiego i aktywizmu społecznego, jak również wpływu wojny na dynamikę polityczną. Zawiera

również projekty dotyczące komunikacji politycznej, satyry (np. memów) oraz procesów polityzacji migracji.

Język, komunikacja i edukacja

W tej grupie znalazły się projekty poświęcone problematyce dwujęzyczności, rozwojowi języka u dzieci ukraińskich, percepcji akcentu, a także komunikacji medialnej, literaturze oraz edukacyjnym aspektom konfliktu (np. nadużywanie historii w procesach nauczania). Uwzględniono także język jako narzędzie konstruowania tożsamości i przekazu ideologicznego.

Środowisko, geografia i infrastruktura

Do tej kategorii należą projekty koncentrujące się na wpływie konfliktu zbrojnego na środowisko naturalne, odporności infrastruktury technicznej, lokalnej wiedzy ekologicznej oraz analizach paleoekologicznych i geochemicznych. Ujęto również problematykę rekonstrukcji i odbudowy zniszczonych struktur środowiskowych i technicznych.

Prawo, sprawiedliwość i stosunki międzynarodowe

Kategoria ta obejmuje badania nad odpowiedzialnością karną za zbrodnie wojenne, stosowaniem zasad sprawiedliwości tranzycyjnej, a także badania dotyczące regulacji prawnych w sektorach strategicznych (np. energetyka). Uwzględniono również analizy dotyczące wyborów parlamentarnych, relacji międzynarodowych i regionalnych uwarunkowań polityki.

Ekonomia, rynki i kryzysy społeczne

W tej kategorii sklasyfikowano projekty analizujące wpływ wojny na rynki finansowe, ceny surowców i energii, ryzyka makroekonomiczne oraz wyzwania polityki regionalnej w warunkach destabilizacji. Zawarto również studia nad reakcjami społeczeństw i instytucji na kryzysy systemowe.

Zdrowie publiczne i psychologia kryzysu

Ostatnia kategoria zawiera projekty dotyczące zdrowia fizycznego i psychicznego ludności dotkniętej wojną oraz przymusową migracją. Badania obejmują m.in. stres pourazowy, schorzenia kardiologiczne, obciążenie allostatyczne oraz psychologiczne mechanizmy adaptacyjne dzieci i dorosłych w kontekście kryzysu humanitarnego.

PROJEKTY FINANSOWANE PRZEZ NARODOWE CENTRUM BADAŃ I ROZWOJU (NCBR)

W latach 2010 - 2019 NCBR zawiązało współpracę z dwunastoma państwami oraz regionami, wśród nich nie było Ukrainy¹⁰.

Rysunek 7. Współpraca międzynarodowa NCBR w latach 2007-2019

Źródło: Raport „Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Współpraca międzynarodowa B+R 2007-2019.”

W 2021 r. NCBR zawarło na 5 lat porozumienie z Narodowym Funduszem Badań Ukrainy (NRFU), w celu organizacji wspólnych konkursów bilateralnych, wymiany wiedzy i najlepszych praktyk oraz promocji udziału polskich i ukraińskich ekspertów w procesie oceny wniosków w konkursach obu instytucji. Narodowy Fundusz Badań Ukrainy (NRFU) to instytucja rządowa odpowiedzialna za wspieranie badań podstawowych oraz prac rozwojowych w kluczowych dla Ukrainy obszarach nauki i technologii. Fundusz został utworzony na początku 2018 roku decyzją Rady Ministrów Ukrainy i pełni funkcję analogiczną do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) w Polsce.¹¹

NAWA - WYMIANA BILATERALNA POMIĘDZY POLSKĄ A UKRAINĄ

Wspólne projekty badawcze to program otwarty NAWA na inicjatywy z różnych dziedzin nauki, którego celem jest wspieranie mobilności naukowców realizujących badania we współpracy międzynarodowej. Finansowanie przeznaczone jest na pokrycie kosztów wymiany osobowej pomiędzy zespołami z Polski i krajów partnerskich, przy czym nie obejmuje ono kosztów prowadzenia samych badań. Projekty mają dwuletni okres

¹⁰ Raport „Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Współpraca międzynarodowa B+R 2007-2019.”

<https://www.gov.pl/web/ncbr/programy--miedzynarodowe> (dostęp z dnia 18.06.2025)

¹¹ https://www.gov.pl/web/ncbr/polskie-i-ukrainskie-jednostki-z-szansa-na-wspolprace-badawczo-rozwojowa-porozumienie-ncbr-z-narodowym-funduszem-badan-ukrainy?utm_medium=email&utm_source=cyfryzacji&utm_content=Oferta+nie+tylko+dla+startup%C3%B3w&utm_campaign=Newsletter+NCBR (dostęp z dnia 18.06.2025)

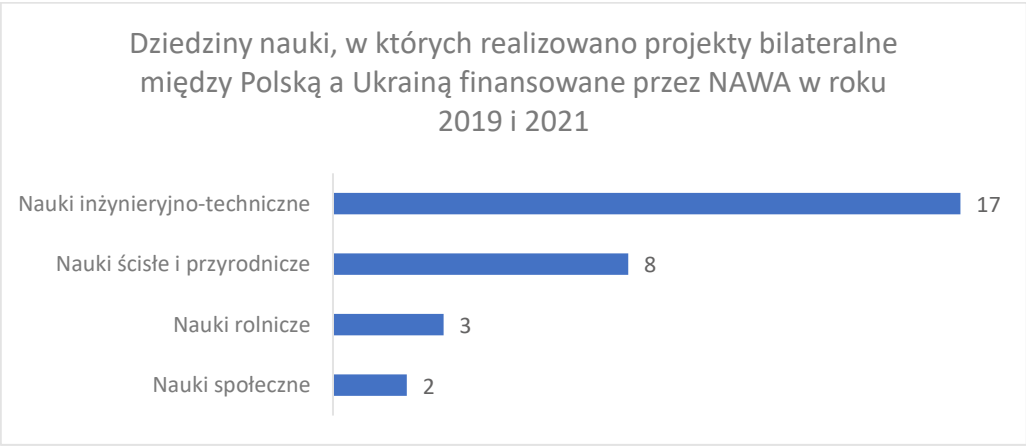
realizacji, a maksymalne dofinansowanie wynosi 30 000 zł. Wnioski mogą składać instytucje szkolnictwa wyższego i nauki wskazane w danym naborze, z preferencją dla zespołów, które wcześniej nie korzystały ze środków w ramach współpracy z danym krajem. Ogłoszenia konkursowe opierają się na dwustronnych porozumieniach między państwowych¹².

Rysunek 8. Mapa krajów, z którymi NAWA realizowała wspólne projekty badawcze w latach 2018-2024

Źródło: <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze>

Przed wybuchem pełnoskalowej wojny w Ukrainie, w latach 2019 i 2021 zrealizowano wspólnie z Ukrainą 30 projektów badawczych bilateralnych.

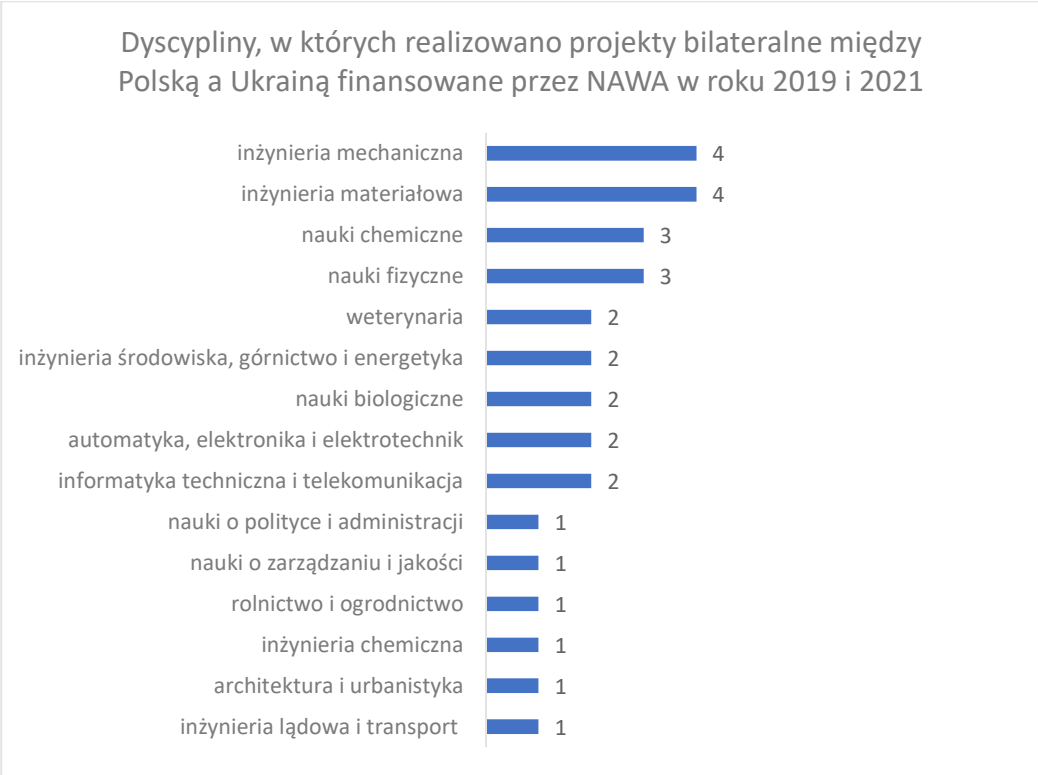
Rysunek 9. Dziedziny nauki, w których realizowano projekty bilateralne polsko-ukraińskie w ramach

¹² <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze> (dostęp 18.06.2025)

naboru w latach 2019 i 2021

Źródło: opracowanie własne

Największą liczbę polsko-ukraińskich projektów bilateralnych finansowanych przez NAWA zrealizowano w naukach inżynieryjno-technicznych (17 projektów), następnie w naukach ścisłych i przyrodniczych (8 projektów). Mniejszą aktywność odnotowano w naukach rolniczych (3 projekty) oraz naukach społecznych (2 projekty).

Rysunek 10. Dyscypliny nauki, w których realizowano projekty bilateralne polsko-ukraińskie w ramach naboru w latach 2019 i 2021

Źródło: opracowanie własne

Wśród dyscyplin, w których realizowano polsko-ukraińskie projekty bilateralne, najwięcej projektów dotyczyło inżynierii materiałowej oraz inżynierii mechanicznej (po 4 projekty każda). Po 3 projekty zrealizowano w naukach fizycznych i chemicznych. W dziedzinach takich jak informatyka techniczna i telekomunikacja, automatyka, elektronika i elektrotechnika, nauki biologiczne, inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka oraz weterynaria odnotowano po 2 projekty. Pozostałe dyscypliny, w tym inżynierię lądową i transport, architekturę i urbanistykę, inżynierię chemiczną, rolnictwo i ogrodnictwo, nauki o zarządzaniu i jakości oraz nauki o polityce i administracji, miały po 1 projekcie.

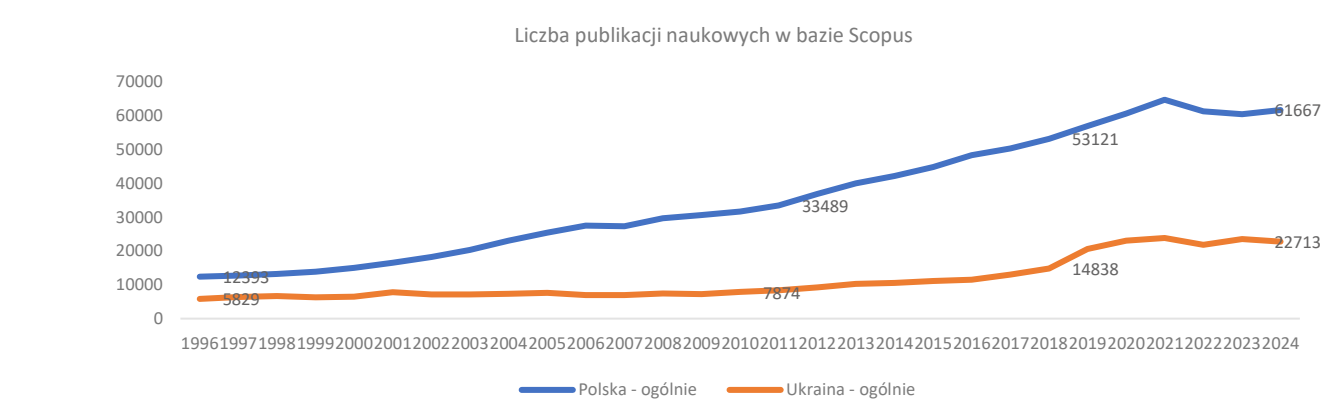
Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy również przedstawiło informacje o kolejnych projektach wspólnych na 2023-2024 r.¹³ W projektach bilateralnych przeważa następująca problematyka badawcza:

- Inżynieria materiałowa i technologie przemysłowe (np. Nowe materiały dla infrastruktury wodoru, Biodegradowalne nanokompozyty, Kompozyty i powłoki ochronne, Zielony beton z popiołów lotnych)
- Mechanika, fizyka i inżynieria techniczna (np. Redukcja pola magnetycznego w stacjach transformatorowych, Uszczelnienia maszyn odśrodkowych w kontekście Przemysłu 4.0, Nanoarseniki jako biomarkery)
- Biotechnologia i nauki przyrodnicze (np. Wpływ roślin leczniczych na mikroflorę i jakość mleka, Koewolucja genomów mitochondrialnych i jądrowych, Właściwości termodynamiczne mieszanin molekularnych)
- Nauki chemiczne i fizyczne (np. Struktura subnanometryczna biosensorów)
- Zrównoważony rozwój i urbanistyka (np. Ocena historycznych osiedli mieszkaniowych (Kraków i Kijów) w kontekście idei „miasta-ogrodu” i eko-miasta, Monitoring zieleni miejskiej jako element Zielonego Ładu)
- Społeczeństwo informacyjne i media (np. Ocena wiarygodności informacji w mediach społecznościowych z wykorzystaniem analizy tekstu)
- Stosunki międzynarodowe i geopolityka (np. Partnerstwo strategiczne Ukrainy i Polski w kontekście geopolityki Europy Środkowo-Wschodniej).

WSPÓLNE PUBLIKACJE

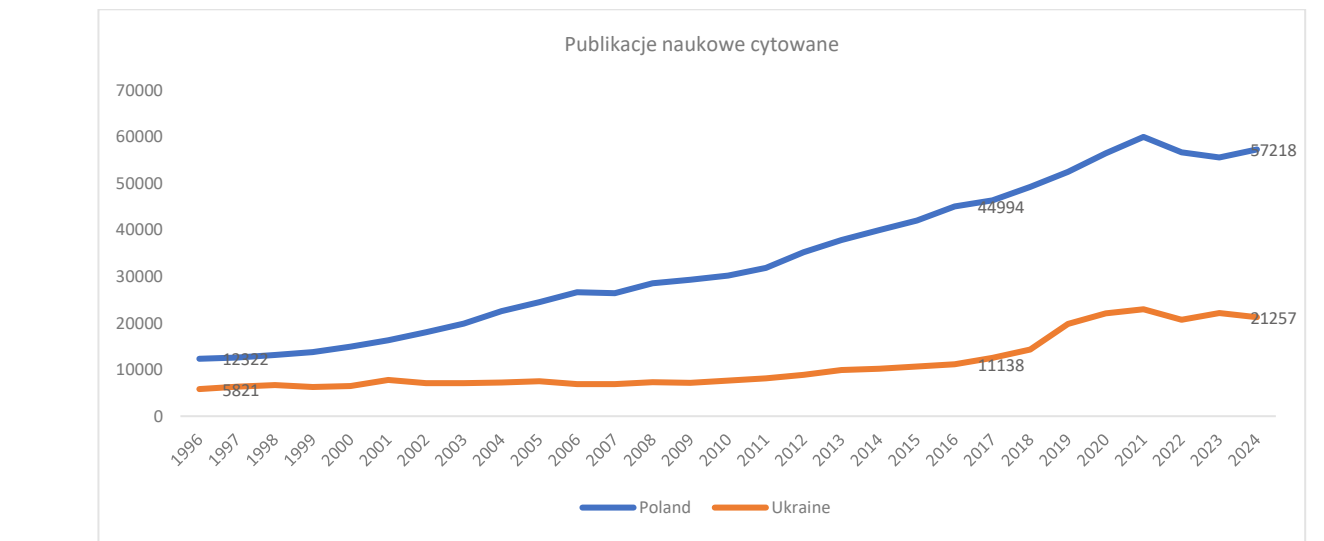
Porównanie potencjału badawczego wg. bazy Scopus wskazuje na wyraźne różnice w umiędzynarodowieniu badań naukowych w Polsce i Ukrainie. Wynika to m.in. z poziomu rozwoju krajów, w szczególności z członkostwem Polski w Unii Europejskiej i udziałem w programach i projektach unijnych (Rys. 11-13). Chociaż wskaźnik % artykułów napisanych we współautorstwie z zagranicznymi naukowcami jest bardzo zbliżony, na poziomie 1/3 od ogólnej liczby publikacji.

¹³ Materiały niepublikowane Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy, maj 2025 r. (udostępnione ekspertom)

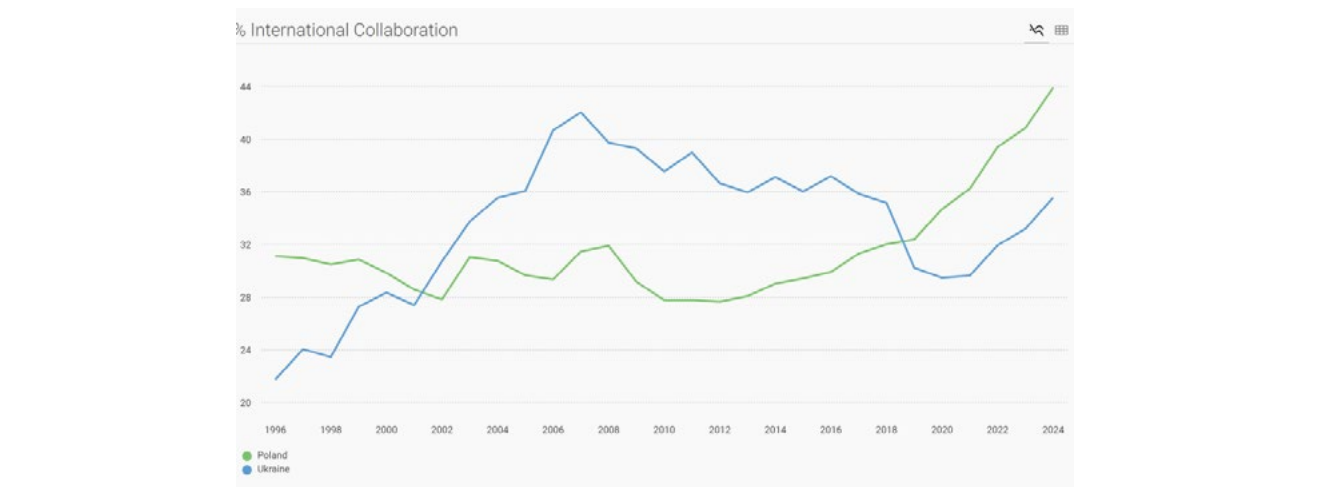
Rysunek 11. Liczba publikacji naukowych w bazie Scopus: Polska i Ukraina

Źródło: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (dostęp z dnia 1.07.2025)

Rysunek 12. Liczba publikacji cytowanych, z afiliacją Polski i Ukrainy w bazie Scopus

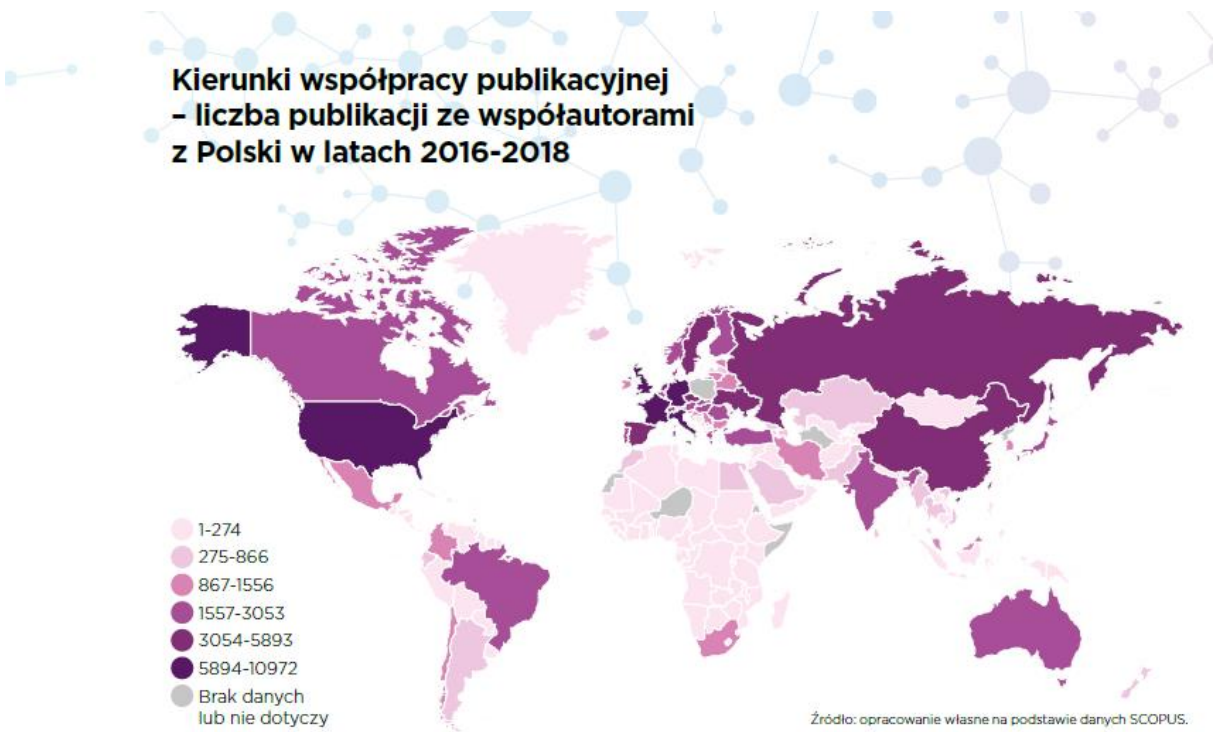
Źródło: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (dostęp z dnia 1.07.2025)

Rysunek 13. Wskaźnik umiędzynarodowienia badań naukowych - % publikacji opublikowanych we współautorstwie z zagranicznymi autorami

Źródło: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (dostęp z dnia 1.07.2025)

Biorąc pod uwagę, współpracę polskich i ukraińskich naukowców w zakresie publikowania naukowego, według bazy Scopus, w latach 2016-2018 liczba polskich publikacji napisanych ze współautorami z Ukrainy stanowi 3572 (Raport NCBR; Rysunek 14), a w latach 2020-2025 - 11,021¹⁴. Po stronie polskiej zaangażowanych we wspólne publikacje autorów jest 4,98% ogólnej liczby badaczy, a w Ukrainie – 11,07%.

Rysunek 14. Liczba publikacji ze współautorami z Polski i innych krajów, a w tym z Ukrainy w latach 2016-2018 według SCOPUS.

Źródło: Raport „Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Współpraca międzynarodowa B+R 2007-2019.”

Ukraina jako kraj afiliacji współautorów dla polskich naukowców znajduje się na 10. miejscu na świecie i na 8. miejscu wśród krajów europejskich pod względem liczby wspólnych publikacji (Tabela 1). Ta dynamika nie zmieniła się w ciągu ostatnich 10 lat. Jednak pod względem cytowalności oraz wpływu na naukę globalną, wskaźniki publikacji, napisanych wspólnie przez naukowców polskich i ukraińskich pozostaje na niższym poziomie, niż w krajach będących na analogicznym poziomie współpracy.

Tabela 1. Top 20 krajów współautorów publikacji naukowych autorów z Polski, zgodne z bazą Scopus

N	Country/Region	Co-authored publications	Citations	Citations per Publication	Field-Weighted Citation
---	----------------	--------------------------	-----------	---------------------------	-------------------------

¹⁴ <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country%2F616> (dostęp 1.07.2025)

					Impact
1	United States	29420	779865	26,5	2,96
2	Germany	27588	739504	26,8	2,93
3	United Kingdom	23321	727021	31,2	3,44
4	Italy	22779	671124	29,5	3,31
5	France	17681	575750	32,6	3,6
6	Spain	17148	589131	34,4	3,78
7	China	14557	467049	32,1	3,5
8	Czech Republic	12068	337684	28	3,12
9	Netherlands	11709	489170	41,8	4,58
10	Ukraine	11021	204345	18,5	2,22
11	Switzerland	10171	421108	41,4	4,46
12	India	9959	332320	33,4	3,63
13	Sweden	9462	380866	40,3	4,28
14	Australia	8853	402901	45,5	5,07
15	Belgium	8455	378514	44,8	4,93
16	Canada	8357	373383	44,7	5,06
17	Austria	8076	278208	34,4	3,98
18	Russian Federation	7529	342316	45,5	4,33
19	Japan	7309	328816	45	5,13
20	Portugal	7271	314001	43,2	4,62

Źródło: baza Scopus (dostęp z dnia 1.07.2025)

Natomiast, dane bazy Scopus po stronie ukraińskiej wskazują na to, że Polska od lat należy do krajów tzw. *top collaborator*, z którego pochodzi najwięcej współautorów publikacji naukowych. W latach 2015–2024 największy odsetek artykułów był

współautorstwem naukowców afiliowanych w Polsce, Rosji, Niemczech, USA i Wielkiej Brytanii (Tabela 2). Przed pełnoskalową inwazją Rosji w lutym 2022 r., na pierwszym miejscu było utrzymywane współautorstwo z naukowcami z Rosji, z tym, że naukowcy z Ukrainy już od 2014 roku zmniejszali swoją współpracę z naukowcami z Rosji i jednocześnie intensyfikowali ją z instytucjami polskimi¹⁵. W szczególności dotyczyło to badaczy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, gdzie liczba artykułów z naukowcami z Polski w latach 2022-2023 wzrosła z 7.5% do 10.0%¹⁶.

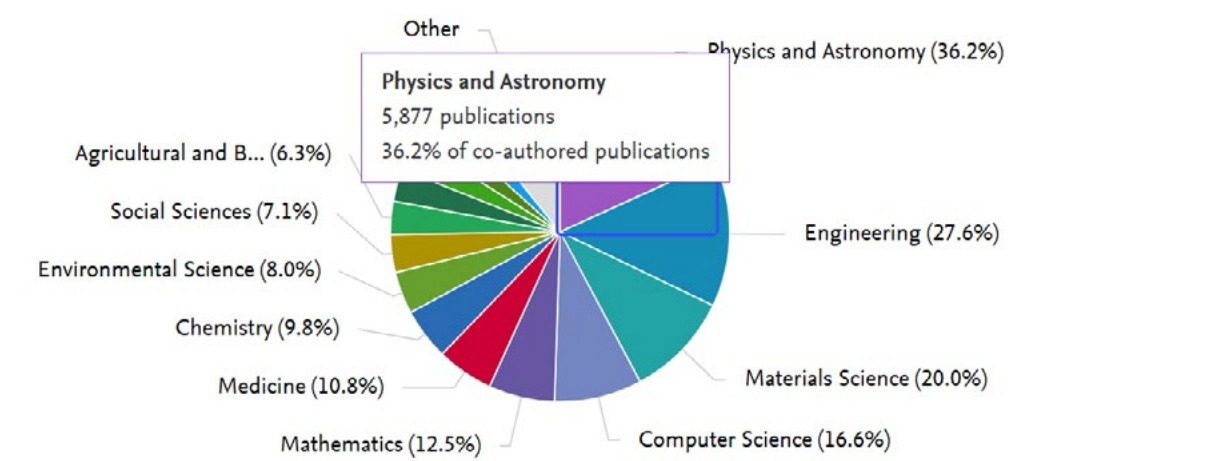
Tabela 2. Główne kraje afiliacji współautorów publikacji naukowych dla naukowców ukraińskich w latach 2015-2024, wg. bazy Scopus				Tabela 3. Główne kraje afiliacji współautorów publikacji naukowych dla naukowców ukraińskich w latach 2022-2025, wg. bazy Scopus			
N	Kraj	Liczba publikacji wspólnych	Impakt	N	Kraj	Liczba publikacji wspólnych	Impakt
1	Polska	16 234	2,35	1	Polska	7,527	2.19
2	Rosja	10 917	2,89	2	Niemcy	4,558	3.14
3	Niemcy	10 820	3,26	3	USA	4,252	3.35
4	USA	10 056	3,36	4	Wielka Brytania	3,078	4.39
5	Wielka Brytania	7 032	4,69	5	Chiny	2,977	3.42
6	Francja	6 753	4,5	6	Włochy	2,688	4.77
7	Chiny	6 165	3,93	7	Francja	2,483	4.80
8	Włochy	6 123	5,06	8	Czechy	2,100	4.83
9	Czechy	4 835	4,51	9	Słowacja	2,054	2.44
10	Hiszpania	4 834	5,86	10	Hiszpania	1,974	5.95
				11	Rosja	1,796	5.22

Źródło: baza Scopus (dostęp z dnia 1.07.2025)

¹⁵ Hladchenko M. (2025), International collaboration of Ukrainian scholars: Effects of Russia’s full-scale invasion of Ukraine, <https://arxiv.org/abs/2505.20944>
¹⁶ Tamże.

Wzrost liczby publikacji także jest związany ze zwiększeniem programów, projektów i możliwości finansowych realizacji wspólnych projektów, zarówno przed wojną, jak i po 24.02.2022. Instytucją dominującą w afiliacji współautorów pozostaje Narodowa Akademia Nauk Ukrainy i jej partnerzy w Polsce, w szczególności instytuty Polskiej Akademii Nauk i instytuty badawcze.

Obszary wspólnych publikacji punktowanych w bazie Scopus wskazują na duży potencjał i dorobek obu krajów w rozwój dziedzin nauk ścisłych i nauk technicznych, w szczególności fizyki, astronomii, nauk inżynieryjnych i materiałoznawstwa. W każdej z tych dyscyplin naukowych wspólne publikacje stanowią 1/3 wszystkich publikacji, co wskazuje na dość znaczący wkład w naukę globalną (Rys. 5). Odpowiada to także potencjałowi współczesnej infrastruktury badawczej w Polsce.

Rysunek 15. Obszary wspólnych publikacji międzynarodowych polskich i ukraińskich naukowców

Źródło: baza Scopus, Scival, <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country/616&filterReset=true>, 2015-2024 (dostęp z dnia 1.07.2025)

3. POLSKO-UKRAIŃSKIE PROGRAMY I PROJEKTY NAUKOWE PO 24.02.2022

SPECJALNY PROGRAM STYPENDIALNY NCN SKIEROWANY DO STUDENTÓW I NAUKOWCÓW Z UKRAINY NIEPOSIADAJĄCYCH STOPNIA DOKTORA¹⁷

Specjalny program stypendialny NCN został uruchomiony jako forma wsparcia dla studentów i naukowców z Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 r. przybyli do Polski w wyniku wojny. Program skierowany był do osób nieposiadających stopnia doktora i umożliwiał im kontynuowanie studiów, prac nad rozprawą magisterską lub doktorską, a także realizację innych form kształcenia w polskich instytucjach naukowych. Stypendia przyznawano na

¹⁷ Analizie poddano 38 Projektów w ramach konkursu: “Scholarship for young researcher from Ukraine” dostępnych na stronie <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?slowokluczowe=Ukraina> (dostęp z dnia 18.06.2025)

okres od 6 do 12 miesięcy, z możliwością częściowej realizacji zdalnej. Finansowanie pochodziło z Funduszu Współpracy Dwustronnej w ramach funduszy norweskich i EOG, a całkowity budżet programu wyniósł 1,2 mln zł¹⁸.

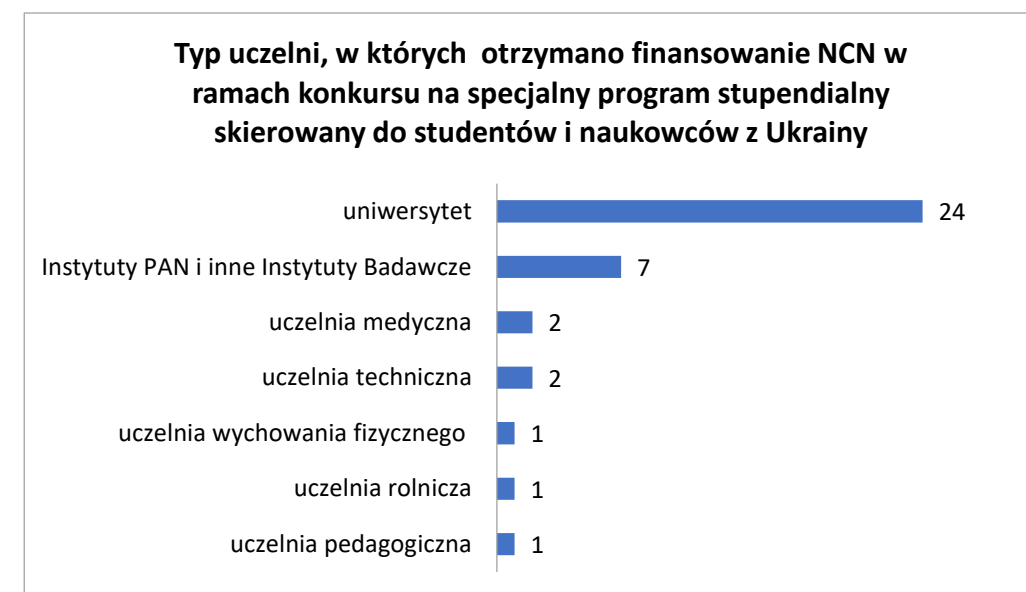
Rysunek 16. Dziedziny nauki, w których przyznano finansowanie na Program stypendialny dla studentów i naukowców z Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

W programie stypendialnym NCN dla studentów i naukowców z Ukrainy dominowały nauki ścisłe i przyrodnicze (15 przyznanych stypendiów), a także w mniejszym stopniu nauki humanistyczne (9), społeczne, rolnicze, medyczne oraz inżynieryjno-techniczne (po 2–4). Struktura ta odzwierciedla profil beneficjentów programu – były to osoby na wczesnym etapie kariery, często związane z kierunkami ścisłymi, które umożliwiają stosunkowo łatwe włączenie się w trwające projekty badawcze lub kontynuację prac niezależnie od kontekstu społeczno-politycznego.

W przeciwieństwie do wyników konkursów projektowych, gdzie przeważały nauki społeczne i humanistyczne reagujące na aktualną sytuację geopolityczną i kryzysy migracyjne, stypendia były bardziej zróżnicowane dziedzinowo. Pokazuje to, że potrzeby uchodźców akademickich obejmowały szerokie spektrum dyscyplin, a program był otwarty nie tylko na tematy związane z wojną, ale też na wsparcie kontynuacji edukacji i badań w dowolnej dziedzinie.

¹⁸ <https://www.ncn.gov.pl/konkursy/program-stypendialny-dla-naukowcow-z-ukrainy> (dostęp z dnia 18.06.2025)

Rysunek 17. Typ uczelni, w których przyznano finansowanie na Program stypendialny dla studentów i naukowców z Ukrainy

Źródło: opracowanie własne

W programie stypendialnym NCN dla badaczy z Ukrainy dominowały uniwersytety (24 projekty) oraz instytuty PAN i inne Instytuty badawcze (7). W porównaniu z wcześniejszymi konkursami pojawiły się nowe typy uczelni – rolnicza, wychowania fizycznego i pedagogiczna – choć z niewielką liczbą stypendiów. Może to świadczyć o szerszym zasięgu programu i otwarciu na bardziej zróżnicowane środowiska akademickie.

PROGRAM NCBR „SCHEME: SUPPORT FOR UKRAINIAN RESEARCHERS” 2022-2024.

Schemat wsparcia ukraińskich naukowców prowadzony jest w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej Programu „Badania Stosowane” realizowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. Inicjatywa została uruchomiona dzięki wspólnym działaniom Operatora Programu – Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Państw Darczyńców (Islandii, Liechtensteinu i Norwegii), a także Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE. Celem inicjatywy *Scheme: Support for Ukrainian Researchers* jest wsparcie ukraińskich naukowców, których możliwości prowadzenia badań naukowych lub działalności B+R zostały ograniczone wskutek działań wojennych na terenie Ukrainy. Program umożliwia im kontynuowanie pracy naukowej poprzez włączenie się w zespoły projektowe realizowane we współpracy

polsko-norweskiej, w ramach projektów POLNOR 2019 Call, POLNOR CCS 2019 Call i IdeaLab Call.¹⁹

Wsparcie otrzymało 14 naukowców z Ukrainy /13 projektów²⁰ (ponad 300 tys. euro łącznie), wyłonione w ramach 5 naborów w 2023 r. Projekty dotyczyły dziedziny nauk inżynieryjno-technicznych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych, w tym i-Clare, IceMan i PolNorRHEUMA²¹.

PROGRAM NAWA „SOLIDARNI Z UKRAINĄ”

Od samego początku pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę, NAWA zrealizowała i sfinansowała kilka programów, ze środków krajowych²². Największym z nich był program „Solidarni z Ukrainą”, oferujący indywidualne stypendia dla studentów i doktorantów (objęto nim ponad 6000 osób). Drugim istotnym działaniem był program „Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie”, ukierunkowany na wsparcie instytucjonalne, w tym współpracę naukową (przyznano ponad 33 mln złotych finansując ponad 3500 mobilności naukowców, doktorantów i studentów).

Przykładowe działania o charakterze naukowym, skierowane do badaczy z Ukrainy:

- zorganizowanie dedykowanych seminariów, konferencji naukowych, lub umożliwienie naukowcom z Ukrainy udziału w prestiżowych wydarzeniach naukowych, organizowanych w Polsce Przykładowo, Politechnika Warszawska zorganizowała udział studentów, młodych naukowców i badaczy z uczelni ukraińskich w kilku wydarzeniach naukowych: “European Young Engineers Conference (EYEC) 2023”, “Public Administration Challenges in European Countries - Administration and New Technologies”, 17 Międzynarodowy Kongres Polimerów w Betonie' - ICPC 2023, “Signal Processing Symposium” w Karpaczu 2023, „Climate change: challenges for life quality”, Innovative Didactics Conference i in.²³;

- wsparcie integracji naukowców z Ukrainy w ramach międzynarodowych zespołów badawczych powstających w Aliansach Uniwersytetów Europejskich, np. Szkoła Główna Handlowa (SGH) zorganizowała udział naukowców z Ukrainy w zespołach CIVICA Thematic Activities oraz naukowych konferencjach w ramach Aliansu we Florencji (EUI), Berlinie (Hertie)²⁴

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/ncbr/nowa-inicjatywa-wsparcia-ukrainskich-naukowcow-scheme-support-for-ukrainian-researchers-under-bilateral-fund-of-applied-research-programme> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²⁰ NCBR (2023), Annual Programme Report FM14-21, Poland, PL-Applied Research Applied Research 2023, <https://www.gov.pl/attachment/d8873159-7585-4ee2-9c9d-8b07e9d481d5> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²¹ <https://www.gov.pl/web/ncbr/jak-pomysly-zamienily-sie-w-projekty-efekty-funduszy-norweskich-i-eog> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²² <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/trzy-lata-wojny-polska-nauka-solidarna-z-ukraina> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²³ <https://www.cwm.pw.edu.pl/NAWA-Ukraina> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²⁴ <https://www.civica.eu/society/civica-for-ukraine> (dostęp z dnia 1.07.2025)

- zorganizowanie dedykowanego programu krótkookresowych wizyt badawczych w uczelniach polskich, a także w ramach Aliansu Uniwersytetów Europejskich Przykładowo, Uniwersytet SWPS zorganizował 30 staży badawczych w uczelniach należących do Aliansu ERUA, z czego połowa odbyła się w SWPS²⁵. Z kolei SGH, we współpracy z uczelniami partnerskimi, przeprowadziła w latach 2023-2024 44 wizyty badawcze w ramach programu CIVICA for Ukraine Short Term Research Visits, z czego połowa miała miejsce w SGH. W rezultacie opracowano zestaw dobrych praktyk uczelni europejskich, które mogą wspomóc ukraińskie instytucje szkolnictwa wyższego w doskonaleniu ich funkcjonowania oraz integracji z Europejskim Obszarem Szkolnictwa Wyższego (EHEA) i Europejską Przestrzenią Badawczą (ERA)²⁶.

- zorganizowanie krótkich form kształcenia dla naukowców uczelni ukraińskich przeznaczone do rozwoju ich kompetencji i umiejętności zarówno w zakresie różnych dziedzin nauki, jak i zarządzania instytucjami szkolnictwa wyższego. Przykładowo, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza skoncentrował swoje działania na organizacji szkół letnich dla kadr uczelni ukraińskich²⁷

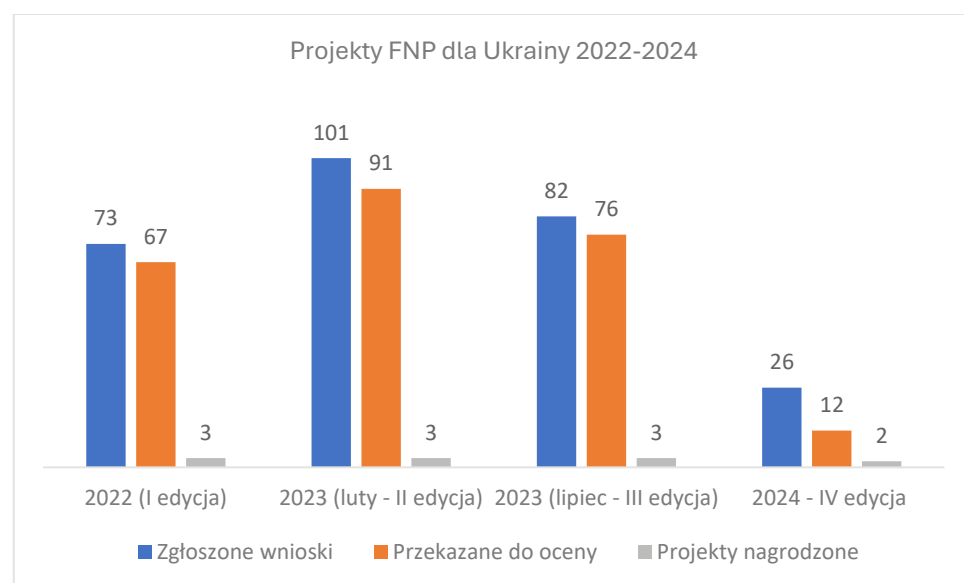
WSPÓLNE PROJEKTY BADAWCZE W RAMACH FUNDACJI NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP) w 2022 roku uruchomiła Program Współpracy Polsko-Ukraińskiej. Program skierowany jest do osób posiadających stopień naukowy doktora, bez względu na obywatelstwo, które w dniu wybuchu wojny w Ukrainie – 24 lutego 2022 roku – były zatrudnione w instytucjach badawczych działających na terenie Ukrainy (także na obszarach tymczasowo okupowanych). Warunkiem udziału w programie jest złożenie wspólnie z partnerem naukowym pracującym w Polsce projektu badawczego w obszarze nauk społecznych lub humanistycznych. Program realizowany jest w trybie konkursowym. Wniosek i imieniu pary naukowców składa osoba pracująca w Polsce, wraz z polską instytucją naukową (jednostką goszczącą), która będzie zarządzać projektem pod względem finansowym. I edycja konkursu odbyła się w 2022 roku, II i III edycja w 2023 roku, IV edycja w 2024, obecnie trwa nabór do V edycji konkursu. Łącznie w latach 2022-2024 nagrodzonych zostało 11 projektów w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych.

²⁵ <https://swps.pl/my-uniwersytet/aktualnosci/aktualnosci/36315-podsumowanie-projektu-er-ua-wzmocnienie-wspolpracy-z-uczelniami-ukrainskimi> (dostęp z dnia 1.07.2025)

²⁶ https://www.civica.eu/files/user/PDFs/PDFs_2024/C4U_REPORT_Good_Practices_in_CIVICA_Universities_2023_Output_from_CIVICA_for_Ukraine_staff_mobilities.pdf (dostęp z dnia 1.07.2025)

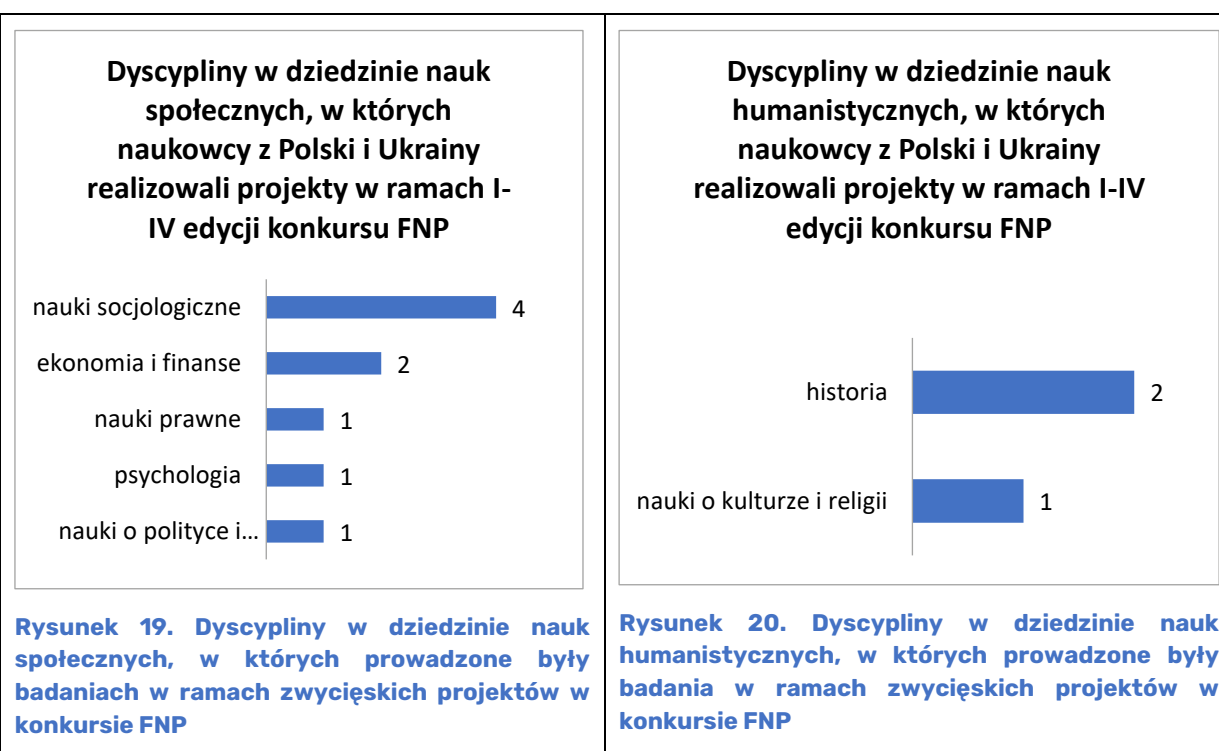
²⁷ <https://amu.edu.pl/wspolpraca/wymiana-akademicka/projekt-nawa-solidarni-z-ukraina-europejskie-uniwersytety> (dostęp z dnia 1.07.2025)

Rysunek 18. Liczba wniosków nagrodzonych przez FNP w poszczególnych edycjach konkursu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych FNP (dostęp 5.07.2025)

Największe zainteresowanie udziałem w programie odnotowano w I połowie 2023 r. (II edycja konkursu). W 2024 r. nastąpił wyraźny spadek liczby zgłoszeń.

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

Tematy zwycięskich projektów ściśle związane są z wojną w Ukrainie – jej skutkami społecznymi, ekonomicznymi, edukacyjnymi i prawnymi. Dominują następujące obszary: integracja uchodźców i edukacja (3 projekty), demokracja, rządy prawa, integracja z Unią Europejską (2 projekty), psychologia i zaangażowanie obywatelskie (1 projekt), historia i pamięć zbiorowa (2 projekty), ekonomia i polityka gospodarcza (2 projekty), media i narracje wizualne (1 projekt).

Po stronie polskiej wyróżnia się aktywna rola instytucji PAN oraz uczelni warszawskich i krakowskich. Uczelnie ukraińskie i instytutu badawcze są zróżnicowane geograficznie, reprezentując zarówno Kijów, Lwów, Charków, jak i mniejsze ośrodki.

WSPARCIE I DZIAŁANIA POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Polska Akademia Nauk (PAN) od pierwszych dni wojny w Ukrainie aktywnie wspiera ukraińskich naukowców, zarówno tych, którzy opuścili kraj, jak i tych, którzy pozostali na jego terytorium, a także rozwijając współpracę na poziomie instytucjonalnym²⁸. Dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi PAN zorganizowała pobyty badawcze dla ok. 355 naukowców w swoich instytutach, a łączna wartość dotychczasowego i planowanego wsparcia wynosi ok. 40 mln zł., w większości pozyskanych o 40 zagranicznych sponsorów.

W ramach długoterminowego programu LTP finansowane są wieloletnie projekty badawcze realizowane przez ukraińskie zespoły w Polsce i Ukrainie (88 naukowców z Ukrainy zaangażowanych w ramach 18 projektów). PAN koordynuje także międzynarodowe działania na rzecz odbudowy nauki w Ukrainie, angażując ponad 40 zagranicznych partnerów i organizując wydarzenia naukowe (15 wydarzeń naukowych i popularno-naukowych zorganizowanych lub współorganizowanych na terytorium Ukrainy od początku wojny), oraz szkolenia kadry naukowej (ponad 700 naukowców z Ukrainy wzięli udział stacjonarnie lub online).

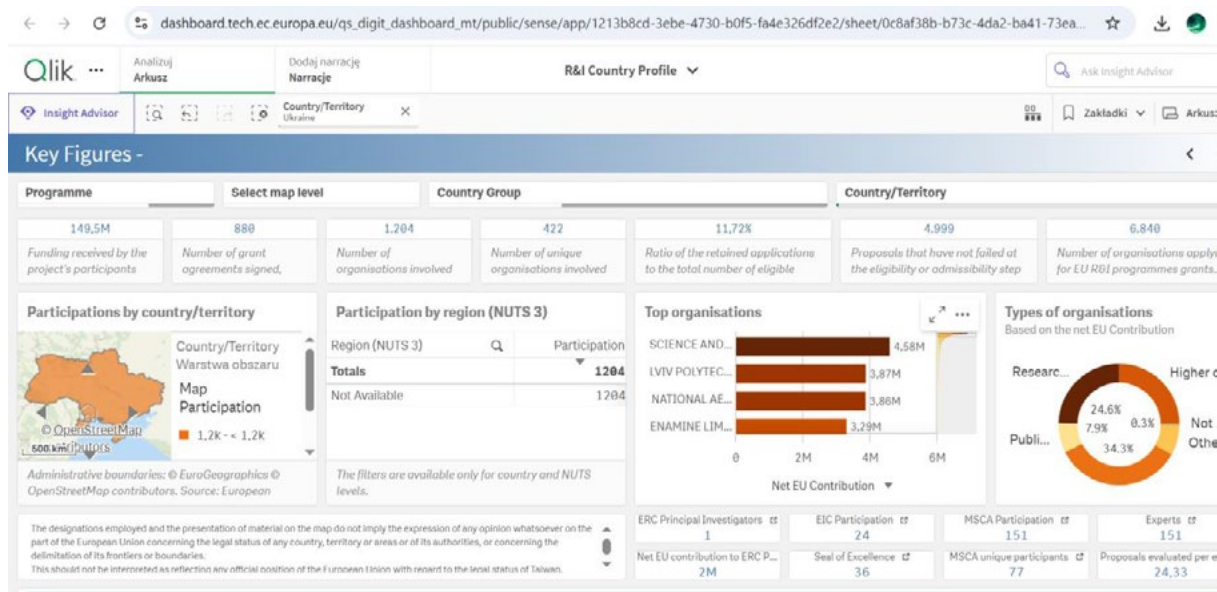
Ważną rolę w organizacji i koordynacji tych działań odgrywa Przedstawicielstwo Polskiej Akademii Nauk w Kijowie²⁹.

4. UDZIAŁ POLSKICH I UKRAIŃSKICH INSTYTUCJI BADAWCZYCH W PROJEKTACH MIĘDZYNARODOWYCH

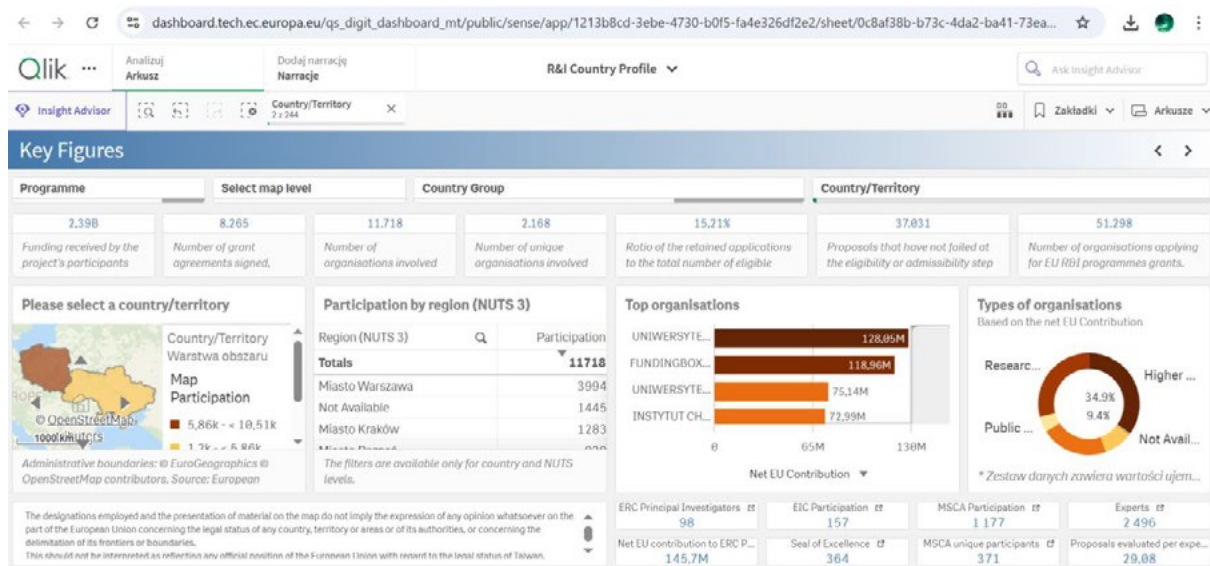
Potencjał i zakres zaangażowania Polskich i Ukraińskich instytucji w projekcie międzynarodowe, w szczególności finansowane przez Komisję Europejską w ramach programów Erasmus+ oraz programów ramowych (w tym Horizon 2020, Horizon Europe) jest związany ze statusem poszczególnych krajów w UE i odpowiednio, w programach.

²⁸ <https://pan.pl/projekty/ukraina/> (dostęp z dnia 5.07.2025)

²⁹ <https://kijow.pan.pl/> (dostęp z dnia 5.07.2025)

Rysunek 21. Kluczowe dane dot. Ukrainy w obszarze udziału w programach finansowania badań naukowych

Rysunek 22. Kluczowe dane dot. Polski w obszarze udziału w programach finansowania badań naukowych

Źródło: https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis (dostęp z dnia 5.07.2025)

Polskie i ukraińskie instytucje wspólnie zaangażowane były w 1870 projektów międzynarodowych w ramach programu Erasmus+ od 2014 r.³⁰:

- Jean Monnet Activities – 4

30

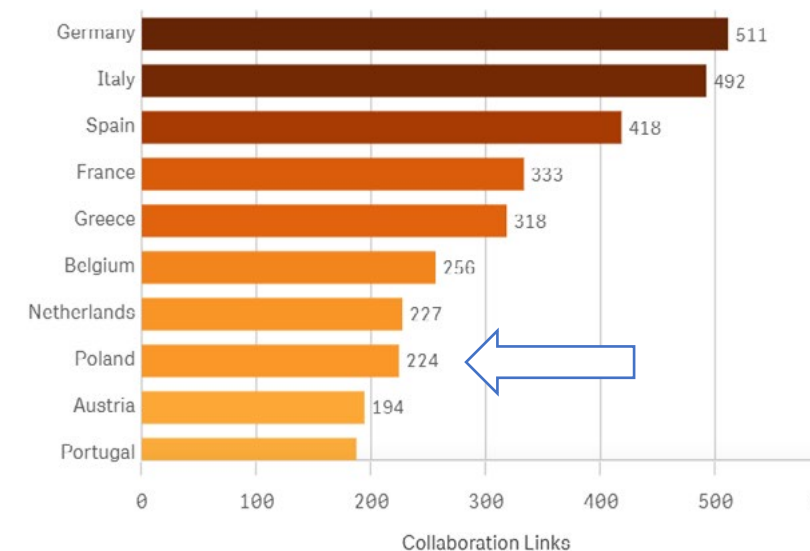
https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/?page=1&sort=&domain=eplus2021&view=list&map=false&partnerOrganisationCountry=ukraine_UA&organisationOrganisationCountry=poland_PL&searchType=projects&organisationRole=coordinator_or_partner (dostęp z dnia 5.07.2025)

- KA1: Learning Mobility of Individuals – 1672
- KA2: Cooperation for innovation and exchange of good practices – 142
- KA3: Support for policy reform – 35
- Sport - 17

W projektach H2020 oraz Horizon Europe Ukraina miała status kraju stowarzyszonego, z którymi współpracują polskie instytucje. Dla instytucji ukraińskich Polska jest jednym z 10. największych krajów, z którymi współpracują w realizacji międzynarodowych projektów badawczo-rozwojowych (Rysunek 23).

Top Collaborations

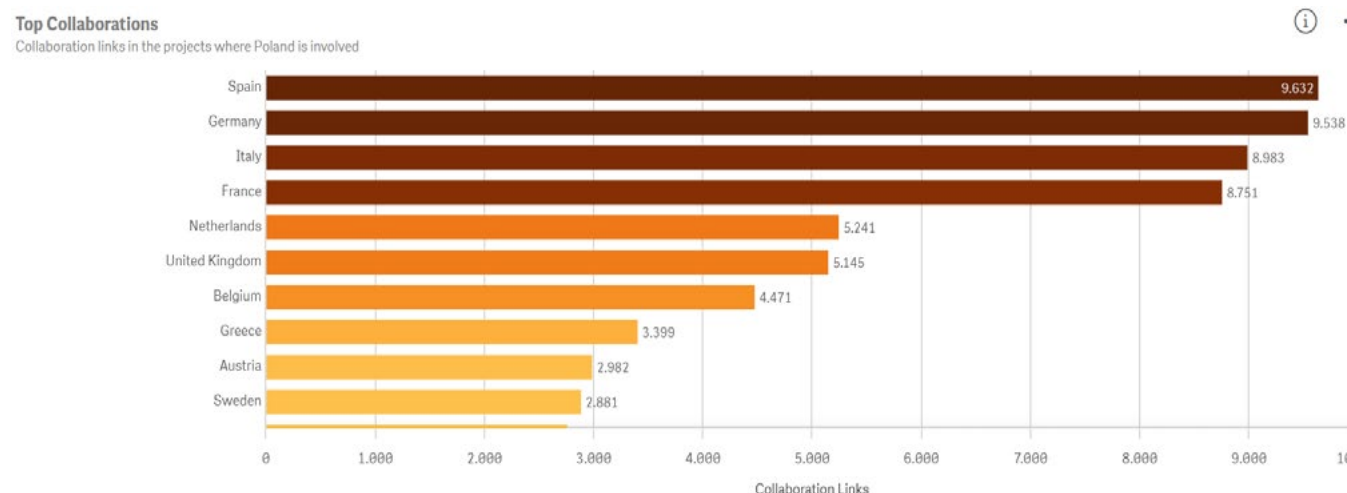
Collaboration links in the projects where Ukraine is involved

Rysunek 23. Współpraca ukraińskich instytucji w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych.

Źródło: <https://horizon-europe.org.ua/en/about-he/ua-dashboard/> (dostęp 5.07.2025)

Natomiast Ukraina nie znalazła się wśród top-10 najważniejszych krajów partnerskich Polski w zakresie współpracy badawczej (Rysunek 24).

Rysunek 24. Współpraca polskich instytucji w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych

Źródło: https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/e1b57f9a-669b-4962-bdb9-0151c523120f/state/analysis (dostęp z dnia 5.07.2025)

Zgodnie z danymi Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy, łącznie, od 1 stycznia 2025 roku, ukraińskie i polskie uczelnie, instytuty naukowe oraz przedsiębiorstwa rozpoczęły wspólną realizację 11 projektów w ramach programu „Horyzont Europa”. Od początku udziału Ukrainy w programach UE – organizacje ukraińskie i polskie były zaangażowane w 83 projekty. Wśród obecnie priorytetowych kierunków badań znajdują się: transformacja energetyczna, innowacje technologiczne, zdrowie publiczne, cyfryzacja, rozwój infrastruktury badawczej.

Analiza projektów z udziałem naukowców z Polski i Ukrainy pozwala zidentyfikować kluczowe obszary wspólnych zainteresowań badawczych obu krajów.³¹ Najczęściej reprezentowaną kategorią tematyczną pozostaje energetyka, obejmująca projekty związane z bioenergią, bateriami, wodorem, geotermią i efektywnością energetyczną. Wysoką pozycję zajmują również tematy związane ze środowiskiem i społeczeństwem. Potwierdza to rosnące znaczenie zrównoważonego rozwoju, klimatu, rolnictwa oraz partycypacji obywatelskiej i młodzieży. Znaczącą reprezentację mają także badania z zakresu zdrowia publicznego i nauk medycznych, w szczególności dotyczące badań nad chorobami oraz odporności na antybiotyki. Wspólne projekty badawcze w zakresie surowców świadczą o wspólnym zainteresowaniu obu krajów dostępem do strategicznych zasobów. Istotny obszar działań stanowi współpraca międzynarodowa, w tym z Ukrainą i krajami Partnerstwa Wschodniego. Ważną rolę w realizowanych projektach odgrywają również materiały zaawansowane, transport oraz technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT).

³¹ Baza projektów ze strony - https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/e1b57f9a-669b-4962-bdb9-0151c523120f/state/analysis (dostęp z dnia 5.07.2025)

5. PODSUMOWANIE

Niniejsza ekspertyza miała na celu zidentyfikowanie obszarów współpracy naukowej pomiędzy Polską a Ukrainą, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu tematycznego tych działań, instytucjonalnych mechanizmów wsparcia oraz udziału obu krajów w projektach międzynarodowych, co umożliwi identyfikację kierunków rozwoju współpracy bilateralnej i wielostronnej oraz głębsze zrozumienie wspólnych priorytetów badawczych i przyszłego potencjału współpracy naukowej.

Przeprowadzona analiza danych źródłowych, choć z pewnymi ograniczeniami metodologicznymi, pozwoliła na uchwycenie wspólnych zainteresowań naukowych, zmieniających się priorytetów badawczych, wynikających zarówno z bieżących wyzwań społeczno-politycznych, jak i z długofalowych potrzeb rozwojowych obu krajów. Zróżnicowany charakter współpracy, obejmujący zarówno projekty badawcze indywidualne i zespołowe dotyczące tematyki Ukrainy, projekty bilateralne, jak i inicjatywy wielostronne, wskazuje na rosnący potencjał integracji polskich i ukraińskich środowisk naukowych wokół tematów o znaczeniu strategicznym.

Na podstawie analizy tematyki projektów badawczych finansowanych w ramach konkursów NCN, można uznać, że zainteresowanie problematyką Ukrainy najczęściej występuje w obszarze nauk społecznych i humanistycznych. Projekty dotyczące Ukrainy obejmowały głównie badania z obszaru socjologii (migracje, integracja, społeczeństwo obywatelskie), historii (pamięć zbiorowa, polityki historyczne, tożsamość), nauka o kulturze i religii (życie codzienne, rytuały, religia w przestrzeni publicznej), nauki o polityce i administracji (systemy polityczne, wojna, demokracja), językoznawstwo (dwujęzyczność, komunikacja międzykulturowa).

Po wybuchu wojny w Ukrainie w 2022 r. zauważyć można pewną zmianę w ramach finansowania NCN w kierunku projektów w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, inżynierii technicznych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Zgłaszane projekty po wybuchu wojny dotyczyły badań socjologicznych zwłaszcza w kontekście integracji uchodźców i edukacji dzieci migrantów w polskich szkołach a także badań psychologicznych nad zdrowiem psychicznym i traumą wojenną. Analiza zgłaszanych tematów projektów pokazuje silne osadzenie badań w kontekście wojny i jej skutków społecznych, politycznych i gospodarczych zarówno w Ukrainie jak i w Polsce.

W projekty finansowane przez NCN dotyczące Ukrainy zaangażowane są przede wszystkim uniwersytety (zwłaszcza UW, UJ, UAM, SWPS) oraz różne Instytuty PAN i inne instytuty badawcze. Przykład programu IMPRESS-U (NCN i NSF – USA) pokazuje, że Polska staje się platformą transferu wiedzy między Ukrainą a światem zachodnim.

Projekty bilateralne finansowane przez NAWA i Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy przed wybuchem wojny (2019 r. i 2021 r.) dotyczyły głównie badań w dziedzinie nauk inżynierii technicznych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych.

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP) finansowała projekty w parach polsko-ukraińskich naukowców skoncentrowane na wojnie i jej konsekwencjach.

Inicjatywy z zakresu nauk inżyniersko-technicznych, przyrodniczych i ścisłych zyskują coraz większe znaczenie w polsko-ukraińskiej współpracy, szczególnie w ramach projektów międzynarodowych i wspólnych publikacjach w prestiżowych czasopismach lub wydawnictwach naukowych. Potwierdzają to wspólne przedsięwzięcia badawcze realizowane w ramach programów Unii Europejskiej, takich jak Horyzont 2020 czy Horyzont Europa i dane bazy Scopus. Priorytety, wokół których tworzone są silne międzynarodowe konsorcja z udziałem zespołów z Polski i Ukrainy, wyraźnie odzwierciedlają strategiczne kierunki rozwoju nauki na poziomie globalnym. To właśnie w tych obszarach konieczna jest intensyfikacja wspólnej działalności projektowej — z uwzględnieniem kontekstu odbudowy Ukrainy oraz programów takich jak Ukraine Facility.

Podsumowując, wyniki niniejszej ekspertyzy umożliwiają sformułowanie rekomendacji służących wzmocnieniu polsko-ukraińskiej współpracy oraz wyznaczenie kierunków dalszych działań, sprzyjających budowaniu trwałych, interdyscyplinarnych partnerstw naukowych.

W zakresie intensyfikacji polsko-ukraińskiej współpracy badawczej na poziomie międzynarodowym, rekomendowane są następujące działania:

1. **Wzmacnianie interdyscyplinarności** - zwiększenie interdyscyplinarności we współpracy badawczej naukowców z Polski i Ukrainy, co pozwoli lepiej odpowiadać na złożone wyzwania współczesności.
2. **Tworzenie strategicznych aliansów i sieci** - na bazie dotychczasowych wspólnych osiągnięć warto budować konsorcja tematyczne, sieci badawcze, klastry horyzontalne, które mogą skutecznie aplikować o finansowanie, m.in. w ramach programu Horyzont Europa, z wykorzystaniem infrastruktury badawczej polskich uczelni.
3. **Wspieranie młodych naukowców w obu krajach** - rekomenduje się wymianę doświadczeń w zakresie rozwoju młodej kadry, wzmacnianie kompetencji badawczych i miękkich, wdrażanie strategii wspierających młode talenty w działalności naukowej i projektowej.
4. **Profesjonalizacja zarządzania nauką** - potrzebne jest rozwijanie kompetencji w zakresie zarządzania projektami badawczymi, wspieranie rozwoju tzw. research managers.
5. **Wzmocnienie współpracy na poziomie instytucjonalnym** i systemowym poprzez zacieśnienie współpracy między prorektorami ds. nauki, powołanie wspólnej rady konsultacyjnej ds. współpracy naukowej.
6. **Wspólne sesje projektowe** - organizacja tzw. project writing camps dla zespołów tematycznych, np. w ramach programów bilateralnych typu „granty na

granty”, z priorytetem na tematy związane z odbudową Ukrainy, bezpieczeństwem, środowiskiem, rozwojem gospodarczym i integracją europejską itp.

7. **Zaangażowanie tzw. ukraińskiej i polskiej diaspory naukowej** - warto włączyć do współpracy polsko-ukraińskiej naukowców polskiego i ukraińskiego pochodzenia pracujących za granicą, zwłaszcza w projektach międzynarodowych, takich jak Horyzont Europa.

BIBLIOGRAFIA:

Monografie i artykuły naukowe

Degtyarova, I., Kraśniewska, N. (2025). *Polish Academia Emergency Response. Managing large-scale inflow of Ukrainian refugees in higher education institutions in Poland, 2022–2024*. AGILE project, https://frp.org.pl/images/RAPORT_AGILE_2025_EN.pdf

Siwiński, W. (2015). Dotychczasowe doświadczenie w zakresie wymiany studentów pomiędzy Polską i Ukrainą. W: Woźnicki, J. (red.), *Analiza współpracy uczelni polskich i ukraińskich na tle porównania systemów szkolnictwa wyższego. Wnioski i rekomendacje*, Fundacja Rektorów Polskich, https://www.frp.org.pl/images/publikacje/publication/rpu_woznicki_wersja_polska_tekst_2015_1.pdf.

Hladchenko, M. (2025). *International collaboration of Ukrainian scholars: Effects of Russia's full-scale invasion of Ukraine*, <https://arxiv.org/abs/2505.20944>

Akty prawne

Traktat z dnia 18 maja 1992 r. o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą.

Porozumienie wstępne z dnia 18 maja 1992 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie współpracy kulturalnej i naukowej.

Umowa z dnia 12 stycznia 1993 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinach nauki i techniki.

Umowa z dnia 20 maja 1997 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty.

Porozumienie z dnia 2 lipca 2001 r. o współpracy między Ministerstwem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki Ukrainy.

Umowa z dnia 11 kwietnia 2005 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnym uznawaniu akademickim dokumentów o wykształceniu i równoważności stopni.

Porozumienie z dnia 20 stycznia 2017 r. o Wspólnym Programie Współpracy Naukowej i Technologicznej między Ministerstwem Edukacji i Nauki Ukrainy a Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródła www

Civica – Civica for Ukraine: <https://www.civica.eu/society/civica-for-ukraine>

Civica – Good Practices in CIVICA Universities 2023: https://www.civica.eu/files/user/PDFs/PDFs_2024/C4U_REPORT_Good_Practices_in_CIVIC_A_Universities_2023_Output_from_CIVICA_for_Ukraine_staff_mobilities.pdf

Erasmus Plus – Projekty Polska–Ukraina: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/?page=1&sort=&domain=eplus2021&view=list&map=false&partnerOrganisationCountry=ukraine_UA&organisationOrganisationCountry=poland_PL&searchType=projects&organisationRole=coordinator_or_partner

NAWA – <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/trzy-lata-wojny-polska-nauka-solidarna-z-ukraina>

NAWA – <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze>

NCN – <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?slovakluczowe=Ukraina>

NCN – <https://www.ncn.gov.pl/konkursy/program-stypendialny-dla-naukowcow-z-ukrainy>

NCBR – Annual Programme Report FM14-21, Poland, PL-Applied Research Applied Research 2023: <https://www.gov.pl/attachment/d8873159-7585-4ee2-9c9d-8b07e9d481d5>

NCBR – <https://www.gov.pl/web/ncbr/jak-pomysly-zamienily-sie-w-projekty-efekty-funduszy-norweskich-i-eog>

NCBR – <https://www.gov.pl/web/ncbr/nowa-inicjatywa-wsparcia-ukrainskich-naukowcow-scheme-support-for-ukrainian-researchers-under-bilateral-fund-of-applied-research-programme>

NCBR – https://www.gov.pl/web/ncbr/polskie-i-ukrainskie-jednostki-z-szansa-na-wspolprace-badawczo-rozwojowa-porozumienie-ncbr-z-narodowym-funduszem-badan-ukrainy?utm_medium=email&utm_source=cyfryzacji&utm_content=Oferta+nie+tylko+dla+s tartup%C3%B3w&utm_campaign=Newsletter+NCBR

PAN – <https://pan.pl/projekty/ukraina/>

PAN Kijów: <https://kijow.pan.pl/>

Projekt NAWA „Solidarni z Ukrainą”: <https://amu.edu.pl/wspolpraca/wymiana-akademicka/projekt-nawa-solidarni-z-ukraina-europejskie-universytety>

PW CWM – <https://www.cwm.pw.edu.pl/NAWA-Ukraina>

Scimago – Compare countries: PL vs UA: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua)

Scival – Current collaboration table PL–UA: <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country%2F616>

Scival – Current collaboration table PL–UA (filter reset): <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country/616&filterReset=true>

SWPS – <https://swps.pl/my-universytet/aktualnosci/aktualnosci/36315-podsumowanie-projektu-er-ua-wzmocnienie-wspolpracy-z-uczelniami-ukrainskimi>

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(переклад експертизи з польської мови)**

Список рисунків

Рис. 1. Проекти, пов'язані з Україною, фінансовані NCN у 2011-2025 роках	46
Рис. 2. Галузі науки, у яких виконувалися проекти, пов'язані з Україною.....	47
Рис. 3. Наукові дисципліни, у яких виконувалися проекти, пов'язані з Україною	47
Рис. 4. Тип установ, де виконувалися проекти, пов'язані з Україною	48
Рис. 5. Розмір дослідницької команди для реалізації проектів, пов'язаних з Україною	49
Рис. 6. Тип конкурсу NCN, у рамках якого проекти по Україні отримали фінансування.....	50
Рис. 7. Міжнародне співробітництво Національного центру досліджень та розвитку у 2007-2019 роках	53
Рис. 8. Карта країн, з якими NAWA реалізувала конкурси білатеральних наукових проектів у 2018-2024 роках	54
Рис. 9. Галузі науки, у яких реалізовувалися польсько-українські проекти в рамках конкурсу у 2019 та 2021 роках.....	54
Рис. 10. Наукові дисципліни, у рамках яких було реалізовано польсько-українські двосторонні проекти	55
Рис. 11. Кількість наукових публікацій у базі даних Scopus: Польща та Україна	57
Рис. 12. Кількість цитованих публікацій з польською та українською приналежністю авторів у базі Scopus	57
Рис. 13. Коефіцієнт інтернаціоналізації наукових досліджень – % публікацій, опублікованих у співавторстві з іноземними авторами	58
Рис. 14. Кількість публікацій зі співавторами з Польщі та інших країн, включаючи Україну,	58
Рис. 15. Напрями спільних міжнародних публікацій польських та українських науковців... 62	
Рис. 16. Галузі науки, у яких було отримано стипендії студентами та дослідниками з України	63
Рис. 17. Тип установ, у яких отримано фінансування за стипендіальною програмою для студентів та.....	64
Рис. 18. Кількість проектів, які здобули фінансування FNP	67
Рис. 19. Дисципліни в галузі суспільних наук, дослідження у яких проводилися в рамках проектів-переможців конкурсу FNP	67
Рис. 20. Дисципліни в галузі гуманітарних наук, дослідження у яких проводилися в рамках проектів-переможців конкурсу FNP	67
Рис. 21. Ключові дані про Україну у сфері участі у програмах фінансування наукових досліджень	69
Рис. 22. Ключові дані про польську мову у сфері участі у програмах фінансування наукових досліджень	69
Рис. 23. Співпраця українських інституцій у міжнародних проектах з досліджень та розробок .. 70	
Рис. 24. Співпраця польських установ у міжнародних проектах з досліджень та розробок.....	70

Список таблиць

Таблиця 1. Топ-20 країн співавторів наукових публікацій авторів з Польщі, за базою даних Scopus.....	59
Таблиця 2. Основні країни приналежності співавторів наукових публікацій для українських вчених у 2015-2024 роках, за базою даних Scopus.....	61
Таблиця 3. Основні країни приналежності співавторів наукових публікацій для українських вчених у 2022-2025 роках, за базою даних Scopus.....	61

1. ВСТУП

Наукове співробітництво між Україною та Республікою Польща ґрунтується на загальних засадах дипломатичних відносин між двома країнами на основі *Договору про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 18 травня 1992 року*.³² Мітки. Перші кроки були зроблені вже в цьому Договорі та *Тимчасовій угоді між Урядом Республіки Польща та Урядом України про культурне і наукове співробітництво, укладеній того ж дня*, а потім в *Угоді між Урядом Республіки Польща та Урядом України про співробітництво в галузі науки і техніки від 12 січня 1993 року*.³³

У цій угоді відзначалася важлива роль науки і техніки в розвитку економіки обох країн і необхідність зміцнення і розвитку економічного, наукового і науково-технічного співробітництва. Стаття 2 Угоди визначила основні форми цього співробітництва:

- реалізація спільних науково-дослідних і дослідно-конструкторських проектів, обмін їх результатами, а також обмін науковцями та фахівцями, залученими до реалізації цих проектів;
 - організація спільних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, виставок та інших заходів, а також організація курсів;
 - обмін науковою, науково-технічною та технічною інформацією та документацією;
 - спільне використання наукової, науково-дослідної та навчальної бази, створення спільних науково-технічних центрів та творчих колективів,
- і прийняли рішення про створення Спільної комісії зі співробітництва в галузі науки і техніки (ст. 3).

Наступною була укладена *Угода між Урядом Республіки Польща та Урядом України про співробітництво в галузі культури, науки та освіти від 20 травня 1997 року*.³⁴ У статті 8 вона підтвердила всебічну підтримку розширенню та поглибленню прямого співробітництва між академіями наук, науково-дослідними установами, вченими, університетами та іншими науковими організаціями обох країн. Зокрема, уряди Польщі та України заявили про прагнення створити необхідні умови для наукового співробітництва:

- проведення спільних досліджень і пов'язаного з цим обміну науковцями;
- навчанню кадрів за фахами, які є предметом обопільного інтересу;

³² <https://www.gov.pl/web/ukraina/relacje-dwustronne> (доступ 20.06.2025)

³³ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_187#Text (доступ 20.06.2025)

³⁴ <https://traktaty.msz.gov.pl/getFile.php?action=getfile;0&iddok=7989>, українська версія - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_058#Text (доступ 20.06.2025)

- обміну публікаціями і науковою інформацією про нові дослідження в галузі науки, техніки, промислових технологій;

- обміну архівними матеріалами, бібліотечними фондами та іншими першоджерельними матеріалами;

- організації спільних наукових заходів – конгресів, конференцій, симпозіумів, наукових експедицій та інших форм співробітництва, попередньо узгоджених Сторонами.

- забезпечення доступу до архівних матеріалів, бібліотечних фондів та інших джерельних матеріалів,

- організація спільних наукових заходів – конгресів, конференцій, симпозіумів, наукових експедицій та інших форм співробітництва, які можуть бути додатково узгоджені.

Подальша співпраця також відбувалася в рамках Болонського процесу, до якого Польща приєдналася у 1999 році, а Україна через 6 років, лише у 2005 році.

2 липня 2001 року між Міністерством національної освіти Республіки Польща та Міністерством освіти і науки України було укладено *Угоду про співробітництво*³⁵, яка передбачає підтримку обміну студентами та науково-педагогічними працівниками, підтримку спільних наукових досліджень, зокрема з питань польсько-українських відносин, історії, українознавства та полоністики, а також підтримку у встановленні двосторонніх відносин.

Що стосується визнання освіти, то 11 квітня 2005 року було підписано *Угоду між Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України про взаємне академічне взаємовизнання документів про освіту та рівноцінність ступенів*³⁶.

Цей перший період становлення рамок співпраці також ознаменувався, з одного боку, початком зростання кількості студентів з України в польських університетах, що також призвело до підвищення обізнаності та визнання польських університетів в Україні, як серед студентів, так і серед партнерів, що також пов'язано з підписанням двосторонніх угод³⁷.

Подальші спільні кроки у науковому співробітництві були пов'язані з відновленням роботи Міжурядової комісії зі співробітництва у сфері науки і техніки у 2017 році, що обумовило підписання 20 січня 2017 року Спільної програми науково-технічного співробітництва між Міністерством освіти і науки України та Міністром

³⁵ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_037#Text (доступ 20.06.2025)

³⁶ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_067#Text (доступ 20.06.2025)

³⁷ Сівінський В. Сучасний досвід у сфері обміну студентами між Польщею та Україною [у:] Аналіз співпраці польських та українських вищих навчальних закладів на фоні порівняння систем вищої освіти. Висновки та рекомендації [колект. моногр.] / Фондація польських ректорів; за ред. Єжи Возницького. – Варшава: Фондація польських ректорів / Видано Науковим видавництвом Познанського університету імені А. Міцкевича, 2015. – 270 с. https://www.frp.org.pl/images/publikacje/publication/rpu_woznicki_wersja_polska_tekst_2015_1.pdf (доступ 20.06.2025)

науки та вищої освіти Республіки Польща. Як результат, цього року було оголошено перший Конкурс спільних українсько-польських наукових проєктів, які мали бути реалізовані у 2018-2019 роках. За інформацією Міністерства освіти і науки України, цей конкурс зустрів великий інтерес у науковій спільноті України та Польщі, з понад 200 поданих на конкурс проєктів було відібрано 15 проєктів. З моменту створення *Польського національного агентства академічних обмінів NAWA* з жовтня 2017 року ці двосторонні заходи наукового співробітництва³⁸ здійснюються Агентством з польської сторони, а з української – як і раніше, з боку Міністерства освіти і науки України. Ця Спільна комісія з питань співробітництва в галузі науки і техніки Уряду України та Уряду Республіки Польща раз на два роки затверджує спільну програму науково-технічного співробітництва, оголошує конкурс проєктів і відповідно затверджує результати, обираючи перелік проєктів, які підлягають реалізації та фінансуванню. У рамках трьох наборів наукових конкурсів було відібрано 45 наукових проєктів:

- 2017 рік: 15 проєктів на 2018-2019 роки;
- 2019 рік: 15 проєктів на 2020-2021 роки;
- 2021 рік: 15 проєктів на 2023-2024 роки.

Ці нові двосторонні програми визначили інші пріоритети досліджень (наприклад, ІТ, технології, енергетичний менеджмент, науки про життя, нові технології, охорона здоров'я, нові речовини та матеріали, соціальні та гуманітарні науки, оборонні технології тощо).

На нашу думку, активізація польсько-українського наукового співробітництва після 2017 року пов'язана з трьома основними чинниками: реалізацією довгострокових інвестиційних програм у дослідницьку інфраструктуру Польщі та створенням багатьох нових наукових центрів із сучасним науковим обладнанням; налагодженням та розвитком співробітництва на рівні національних конференцій ректорів KRASP, Фондації польських ректорів та Співки ректорів ЗВО України з 2013 року; остаточний вибір європейського курсу в Україні у 2014 році та заходи щодо безвізового режиму та надання асоційованого членства в наукових програмах ЄС.

У період після лютого 2022 року польські університети, наукові установи та організації, які фінансують академічні програми, науково-дослідні та науково-дослідні проєкти, реалізували багато ініціатив та надавали підтримку як окремим науковцям, так і фінансували проєкти із залученням українських університетів. Загальна сума (за оцінками авторів цього звіту) становить понад 450 мільйонів злотих³⁹.

³⁸ <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze> (доступ 20.06.2025)

³⁹ Degtyarova, I., Kraśniewska, N. (2025), Polish Academia Emergency Response. Managing large-scale inflow of Ukrainian refugees in higher education institutions in Poland, 2022-2024. AGILE project, s. 28-29

Метою цієї експертизи є аналіз тематики та сфери спільних наукових інтересів, що дозволить визначити напрями розвитку двосторонньої та багатосторонньої співпраці, а також сприятиме глибшому розумінню спільних дослідницьких пріоритетів і майбутнього потенціалу наукової взаємодії.

Експертиза базується на аналізі джерел, що походять виключно з відкритих та офіційних ресурсів. Інформацію було зібрано з вебсайтів установ, які фінансують наукові дослідження, зокрема: Національного центру науки (NCN), Національного центру досліджень і розробок (NCBR), Національного агентства академічного обміну (NAWA), Фонду польської науки (FNP), а також з документів і матеріалів, оприлюднених цими інституціями.

Аналіз охоплює як дані про дослідницькі проєкти, реалізовані до 24 лютого 2022 року, так і ініціативи, започатковані після початку повномасштабної війни в Україні. Метод дослідження мав характер кабінетного аналізу (desk research).

Водночас варто зазначити певні обмеження застосованої методології. Відбір проєктів для аналізу здійснювався за тематичним критерієм – у першу чергу враховувалися ініціативи, що безпосередньо стосуються України або реалізуються у співпраці з українськими установами. Через це деякі важливі проєкти могли бути не враховані, якщо вони не були належним чином позначені або описані в доступних джерелах.

Отримана інформація про польсько-українську наукову співпрацю має оглядовий і орієнтовний характер. Для повнішого розкриття масштабів і результатів цієї взаємодії доцільно було б провести поглиблені дослідження, наприклад, інтерв'ю з представниками інституцій, які фінансують наукові дослідження, а також керівниками проєктів. Така тріангуляція даних дозволила б перевірити й доповнити наявні висновки, а також виявити бар'єри, потреби та потенціал наукової співпраці.

Попри це, представлений аналіз дає змогу окреслити основні напрями наукових інтересів Польщі та України, а також визначити сфери з найбільшим потенціалом для подальшого розвитку міжнародної співпраці.

2. ІНТЕРЕС ДО НАУКОВИХ ТЕМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УКРАЇНОЮ, У ПОЛЬЩІ

ПРОЕКТИ ЩОДО УКРАЇНИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ НАУКОВИМ ЦЕНТРОМ (NCN)

Національний науковий центр (NCN)⁴⁰ підтримує реалізацію наукових проектів з України в різних галузях і дисциплінах науки.

Рис. 1. Проекти, пов'язані з Україною, фінансовані NCN у 2011-2025 роках

Джерело: власне дослідження

У період з 2011 по 2019 рік кількість проектів була досить стабільною, зазвичай коливалася від 3 до 8 на рік. Слід підкреслити, що заявки на конкурс подаються за рік до дати реалізації проекту, тому дані на Рисунку 1 показують рік, у якому розпочалася наукова робота за проектом. Найбільша кількість проектів була розпочата у 2013 році (7 проектів) та 2018 році (8 проектів), а найнижча – у 2012 та 2015 роках (по 3 проекти). У 2020 році проект не було запущено (у 2019 році заявки не подавалися). На низьку кількість реалізацій проектів у 2021 році (2 проекти) могла вплинути пандемія COVID-19, яка спричинила глобальне уповільнення наукової діяльності та зміну пріоритетів. У 2022 році (рік початку повномасштабної війни Росії проти України) кількість проектів все ще залишалася помірною (3 проекти), після чого спостерігалася різке зростання до 8 проектів, починаючи з 2023 року, до 11 проектів у 2024 році – найвищий показник за аналізований період. У 2025 році кількість розпочатих проектів дещо зменшилася, але залишилася високою (7 проектів).

⁴⁰ Аналіз охопив 76 проектів, профінансованих NCN у 2011-2025 роках на тему України, опублікованих на сайті NCN: <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?slowokluczowe=Ukraina> (доступ 18.06.2025)

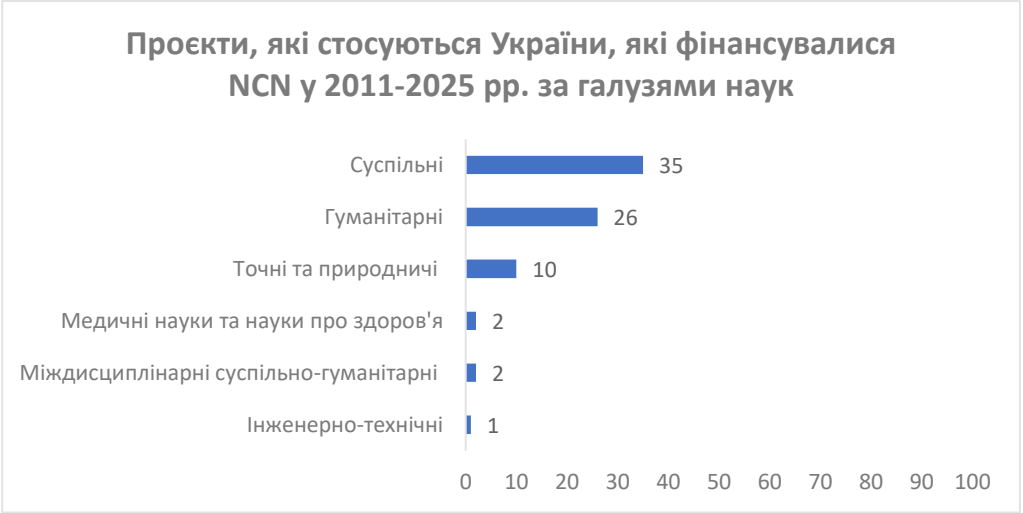

Рис. 2. Галузі науки, у яких виконувалися проекти, пов'язані з Україною

Джерело: власне дослідження

Найбільша кількість проектів в Україні, що фінансувалися NCN, була виконана у сфері соціальних (35) та гуманітарних наук (26), а також міждисциплінарних соціальних та гуманітарних наук (2). Значно менше проектів стосувалося точних і природничих наук (10), а незначна частка припадала на інженерні та технічні науки (1). Після початку війни у 2022 році було започатковано проекти у сфері медичних наук та наук про здоров'я (2 проекти).

Рис. 3. Наукові дисципліни, у яких виконувалися проекти, пов'язані з Україною

Джерело: власне дослідження

Проекти на українську тематику зосереджені були переважно на суспільних та гуманітарних науках, особливо соціологічних науках (17), політології та адмініструванні (14), а також культурології та релігієзнавства (12). Після початку повномасштабного вторгнення з'явилися нові наукові напрями, такі як економіка та фінанси, соціально-економічна географія та просторове управління, юридичні науки, медичні науки та психологія. Помітною у науці стала швидка реакція наукової спільноти на сучасні виклики, що впливають із триваючого збройного конфлікту: міграція, охорона здоров'я біженців, безпека, права людини, політична та економічна дестабілізація регіону. Ця зміна демонструє зростаючу важливість прикладних та соціально залучених досліджень у відповідь на реальні наслідки війни.

Рис. 4. Тип установ, де виконувалися проекти, пов'язані з Україною

Джерело: власне дослідження

Переважну більшість проектів, що стосуються України, виконали університети, які реалізували аж 49 наукових ініціатив. Це підкреслює їхню ключову роль як установ, що проводять широкі дослідження в галузі гуманітарних, суспільних та політичних наук, які домінують у цій тематиці. Значна участь Інститутів Польської академії наук та інших науково-дослідних інститутів (14 проектів) свідчить про велике значення спеціалізованих наукових установ, які часто проводять глибокі міждисциплінарні соціально-політичні та культурологічні дослідження. Серед задіяних установ були й недержавні університети, які реалізували 6 проектів. Технічні університети (2), а також спеціалізовані ЗВО – медичні (2), економічні (1), педагогічні (1) та теологічні (1) університети рідше брали участь у проектах, пов'язаних з проблематикою України. Обмежена кількість ініціатив у цих установах може бути пов'язана з обмеженою кількістю дисциплін, безпосередньо пов'язаних з війною та міграцією,

або з більш практичним, ніж аналітичним характером досліджень, які там проводяться.

Згідно з аналізом даних, проекти, пов'язані з Україною, виконувалися як індивідуально, так і в командах різного розміру.

Рис. 5. Розмір дослідницької команди для реалізації проектів, пов'язаних з Україною

Джерело: власне дослідження

Домінують проекти, що виконуються невеликими дослідницькими групами від 2 до 3 осіб (45% всіх випадків). Більшість проектів (близько 73%) виконувалися командами не більше ніж з 4 осіб. В окремих випадках брали участь розширені команди (>15 осіб).

Українська тематика виконувалася у рамках різних інструментів конкурсів NCN, адресованих дослідникам на різних етапах їхньої кар'єри та в різних моделях національної та міжнародної співпраці.

Рис. 6. Тип конкурсу NCN, у рамках якого проекти по Україні отримали фінансування

Джерело: власне дослідження

Найчастішим конкурсом для подачі заявок став **OPUS**, який охопив аж 43 проекти. Як програма, відкрита для дослідників незалежно від їхнього наукового ступеня, включаючи можливість реалізації проектів у формулі міжнародного співробітництва, LAP, вона дозволила реалізувати дослідження з широкого кола тем. У випадку з Україною вони включали як історичний та міграційний аналізи, так і дослідження у сфері права, громадського здоров'я та науки.

На другому місці – **PRELUDIUM**, яких реалізовано 20 проектів, призначений науковцям без докторського ступеня. У цьому конкурсі теми дослідницьких проектів про Україну часто зосереджувалися на питаннях, пов'язаних з ідентичністю, мовою, освітою чи міграційним досвідом. Серед аспірантів та молодих науковців простежується чіткий інтерес до Східної Європи, а також до ставлення до війни як до важливого контексту для розвитку перших, незалежних дослідницьких проектів.

Конкурс SONATA (8 проектів), призначений для дослідників зі ступенем доктора філософії, отриманим протягом останніх 7 років, дозволив реалізувати більш потужні індивідуальні проекти. У контексті України вони стосувалися зокрема колективної пам'яті, соціальних рухів та стратегій адаптації під час конфлікту.

Конкурси **POLONEZ** та **POLONEZ BIS**, адресовані іноземним дослідникам, які проводять дослідження в Польщі, охопили загалом 3 проекти. Вони висвітлювали такі теми, як політична сатира, психологічні аспекти війни та виклики громадському здоров'ю.

Конкурс **IMPRESS-U**, хоча було подано лише 2 проекти, заслуговує на особливу увагу через його двосторонній характер та співпрацю між Польщею та США. Проекти, реалізовані в рамках цієї програми, стосувалися, зокрема, реконструкції інфраструктури та аналізу екологічних ресурсів. Це підкреслює, що війну в Україні

також розглядають через призму технічних та екологічних викликів у дослідницьких проектах. Наявність профінансованих проектів у рамках IMPRESS-U свідчить про важливість передачі технологічних знань у перспективі післявоєнної відбудови та довгострокового міжнародного співробітництва.

На основі аналізу тематики 76 проектів, що фінансувалися Національним науковим центром у 2011–2025 роках, предметом яких була Україна, здійснено їх тематичну класифікацію. Критерієм поділу були провідні наукові проблеми, дисципліни та соціально-політичний контекст. Було виділено 9 тематичних категорій:

- Історія, колективна пам'ять та національна ідентичність

До цієї категорії увійшли проекти, присвячені трансформації колективної пам'яті, аналізу історичних політик, наративів ідентичності, трансформацій історичної культури та ключових подій в історії України (напр., ОУН, радянський період, Галичина). Особлива увага приділяється ролі історії у конструюванні національної та регіональної ідентичності.

- Релігія, культура та соціальне життя

До цієї категорії входять проекти, що аналізують функціонування релігії (православ'я, греко-католицизм, п'ятидесятництво) у публічному просторі, міжкультурні соціальні відносини, ритуали, повсякденні практики, а також сучасні прояви культурної активності (наприклад, театр, етнографія, паломництва). Включені також дослідження в області соціальної антропології.

- Міграція, діаспора та вимушене переселення

Проекти цієї групи зосереджені на міграційних процесах з України та до України, становищі біженців, соціальних та психологічних аспектах інтеграції, досвіді дітей біженців та функціонуванні діаспори. Дослідження також включає транснаціональний та порівняльний підходи з урахуванням політичного, культурного та місцевого контексту.

- Політика, війна та громадянське суспільство

Категорія включає аналіз функціонування політичної системи, механізмів підтримки демократії, ролі громадських організацій, громадянського суспільства та соціальної активності, а також впливу війни на політичну динаміку. До неї також входять проекти з політичної комунікації, сатири (наприклад, мемів) та процесів політизації міграції.

- Мова, комунікація та освіта

До цієї групи входять проекти, присвячені питанням двомовності, розвитку мови в українських дітей, суспільному сприйняттю мовного акценту, а також медіакомунікації, літературі та освітнім аспектам конфлікту (наприклад, надмірне використання історії у навчальному процесі). Також береться до уваги мова як інструмент конструювання ідентичності та ідеологічного посилення.

- Навколишнє середовище, географія та інфраструктура

Ця категорія включає проекти, зосереджені на впливі збройних конфліктів на навколишнє середовище, стійкості технічної інфраструктури, місцевої екологічної ситуації, а також палеоекологічному та геохімічному аналізу. Також обговорюються питання відбудови та реконструкції зруйнованих природоохоронних та технічних споруд.

- Право, правосуддя та міжнародні відносини

До цієї категорії належать дослідження щодо кримінальної відповідальності за воєнні злочини, застосування принципів перехідного правосуддя, а також правового регулювання у стратегічних секторах (наприклад, енергетиці). Також включено аналіз парламентських виборів, міжнародних відносин та детермінант регіональної політики.

- Економіка, ринки та соціальні кризи

До цієї категорії належать проекти, які аналізують вплив війни на фінансові ринки, ціни на сировину та енергоносії, макроекономічні ризики та виклики регіональної політики в умовах дестабілізації. Також включені дослідження реакції суспільств та інститутів на системні кризи.

- Громадське здоров'я та кризова психологія

До останньої категорії належать проекти про фізичне та ментальне здоров'я людей, які постраждали від війни та вимушеної міграції. Дослідження охоплюють посттравматичний стрес, кардіологічні захворювання, алостатичне навантаження та психологічні механізми адаптації дітей та дорослих в умовах гуманітарної кризи.

ПРОЕКТИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ЦЕНТРОМ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК (NCBR)

У 2010 – 2019 роках NCBR налагодив співпрацю з дванадцятьма країнами та регіонами, включаючи Україну⁴¹.

⁴¹ Raport „Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Współpraca międzynarodowa B+R 2007-2019.” <https://www.gov.pl/web/ncbr/programy--międzynarodowe> (доступ 18.06.2025)

Рис. 7. Міжнародне співробітництво Національного центру досліджень та розвитку у 2007-2019 роках

Джерело: звіт "Національний центр досліджень і розробок, міжнародне співробітництво R+D 2007-2019".

У 2021 році NCBR уклав угоду з Національним фондом досліджень України (НФДУ) на 5 років про організацію спільних двосторонніх конкурсів, обмін інформацією та кращими практиками, а також сприяння участі польських та українських експертів у процесі оцінювання пропозицій у конкурсах для обох установ. Національний фонд досліджень України (НФДУ) є державною установою, відповідальною за підтримку фундаментальних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у ключових для України напрямках науки і техніки. Фонд був створений на початку 2018 року за рішенням Ради Міністрів України та має функцію, аналогічну Національному центру досліджень та розвитку (NCBR) у Польщі.⁴²

NAWA - ДВОСТОРОННІЙ ОБМІН МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА УКРАЇНОЮ

Спільні наукові проекти – це програма NAWA, відкрита для ініціатив з різних галузей науки, метою якої є підтримка мобільності вчених, які проводять дослідження в рамках міжнародного співробітництва. Фінансування призначене для покриття витрат на індивідуальний обмін між науковими колективами з Польщі та країн-партнерів, але не покриває витрати на проведення самого дослідження. Проекти мають дворічний термін реалізації, а максимальне співфінансування становить 30 000 злотих. Заявки можуть подавати заклади вищої освіти та наукові установи, зазначені у конкретному конкурсі, з перевагою для команд, які раніше не

⁴² https://www.gov.pl/web/ncbr/polskie-i-ukrainskie-jednostki-z-szansa-na-wspolprace-badawczo-rozwojowa-porozumienie-ncbr-z-narodowym-funduszem-badan-ukrainy?utm_medium=email&utm_source=cyfryzacji&utm_content=Oferta+nie+tylko+dla+startup%C3%B3w&utm_campaign=Newsletter+NCBR (доступ 18.06.2025)

отримували коштів у рамках співпраці з цією країною. Оголошення про проведення конкурсів ґрунтуються на двосторонніх міждержавних угодах⁴³.

Рис. 8. Карта країн, з якими NAWA реалізувала конкурси білатеральних наукових проектів у 2018-2024 роках

Джерело: <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze>

До початку повномасштабної війни в Україні спільно з Україною у 2019 та 2021 роках було виконано 30 двосторонніх наукових проектів.

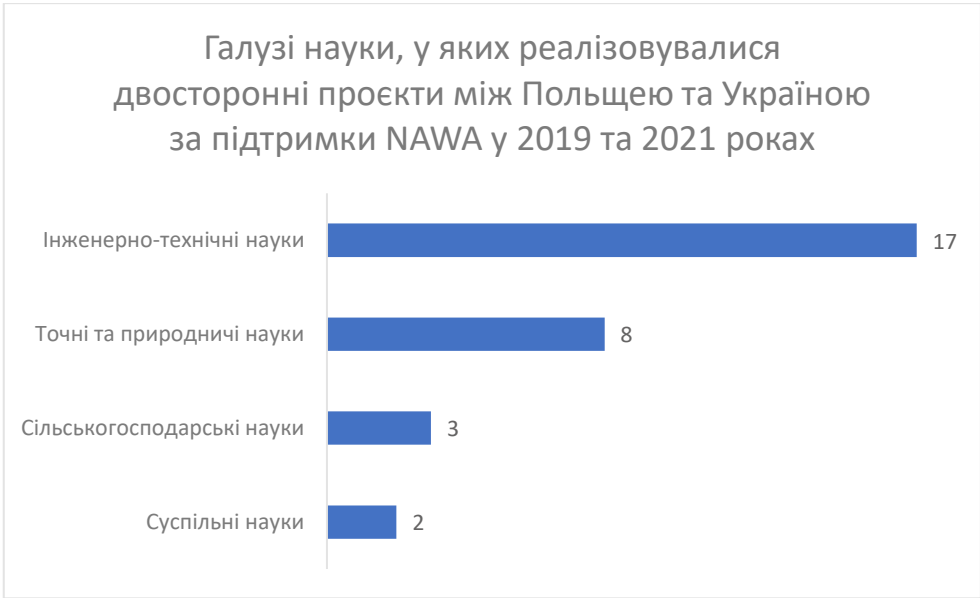

Рис. 9. Галузі науки, у яких реалізовувалися польсько-українські проекти в рамках конкурсу

⁴³ <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze> (доступ 18.06.2025)

у 2019 та 2021 роках

Джерело: власне дослідження

Найбільша кількість польсько-українських двосторонніх проектів, що фінансуються NAWA, була реалізована в галузі інженерних та технічних наук (17 проектів), точних та природничих наук (8 проектів). Менша активність зафіксована в аграрних науках (3 проекти) та суспільних науках (2 проекти).

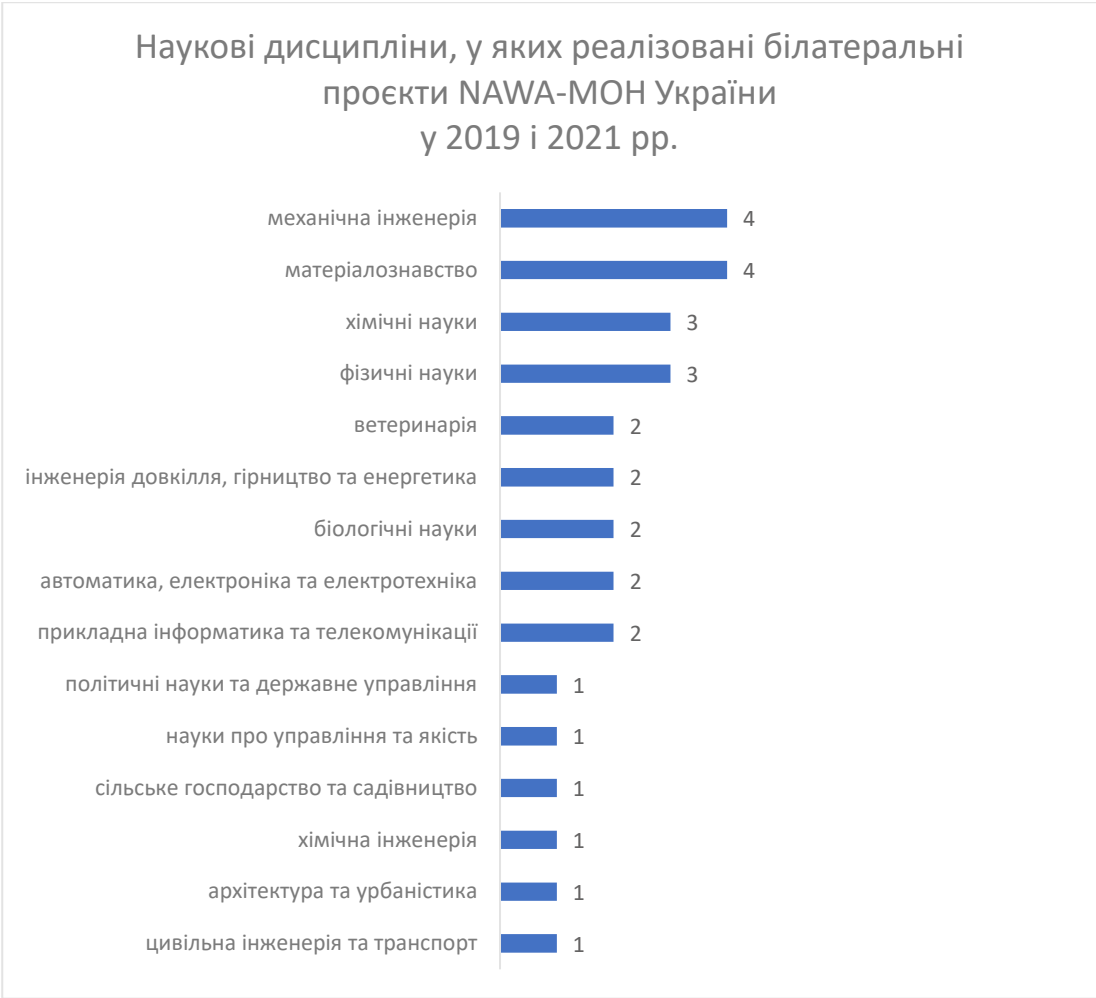

Рис. 10. Наукові дисципліни, у рамках яких було реалізовано польсько-українські двосторонні проекти

Джерело: власне дослідження

Серед наукових спеціальностей, за якими реалізовувалися польсько-українські двосторонні проекти, найбільша кількість проектів стосувалася матеріалознавства та машинобудування (по 4 проекти). Виконано 3 проекти з фізико-хімічних наук. У таких галузях, як технічна інформатика та телекомунікації, автоматизація, електроніка та електротехніка, науки про життя, екологічна інженерія, гірничодобувна промисловість та енергетика, а також ветеринарія було реалізовано по 2 проекти. Інші дисципліни, включаючи цивільну інженерію та

транспорт, архітектуру та містобудування, хімічну інженерію, сільське господарство та садівництво, менеджмент та науки про якість, політичні та адміністративні науки, мали по 1 проекту.

Міністерство освіти і науки України надало також інформацію щодо подальших спільних прєктів на 2023-2024 роки.⁴⁴

Загалом, у білатеральних проектх домінують такі теми досліджень:

- Матеріалознавство та промислові технології (наприклад, нові матеріали для водневої інфраструктури, біорозкладані нанокompозити, композити та захисні покриття, зелений бетон із золи)
- Механіка, фізика та технічна інженерія (наприклад, зменшення магнітного поля в трансформаторних станціях, ущільнення відцентрових машин у контексті Індустрії 4.0, наномиш'як як біомаркери)
- Біотехнологія та науки про життя (наприклад, вплив лікарських рослин на мікробіоту та якість молока, коеолюція мітохондріальних та ядерних геномів, термодинамічні властивості молекулярних сумішей)
- Хімічні та фізичні науки (наприклад, субнанометрична структура біосенсорів)
- Сталий розвиток та містобудування (наприклад, оцінка історичних житлових районів (Краків та Київ) у контексті ідеї «міста-саду» та еко-міста, моніторинг міських зелених насаджень як елемент Зеленого курсу)
- Інформаційне суспільство та медіа (наприклад, оцінка достовірності інформації в соціальних мережах за допомогою текстової аналітики)
- Міжнародні відносини та геополітика (наприклад, Стратегічне партнерство між Україною та Польщею в контексті геополітики Центральної та Східної Європи).

СПІЛЬНІ ПУБЛІКАЦІЇ

Порівняння дослідницького потенціалу за даними бази даних Scopus показує очевидні відмінності в інтернаціоналізації наукових досліджень у Польщі та Україні, що пов'язано із загальним напрямом розвитку країн, зокрема з членством у Європейському Союзі та участю Польщі у програмах і проектах ЄС (рис. 11-13).

⁴⁴Робочі, неопубліковані, матеріали Міністерства освіти і науки України, травень 2025 року

Хоча відсоток статей, написаних у співавторстві з іноземними вченими, дуже схожий, на рівні 1/3 від загальної кількості публікацій.

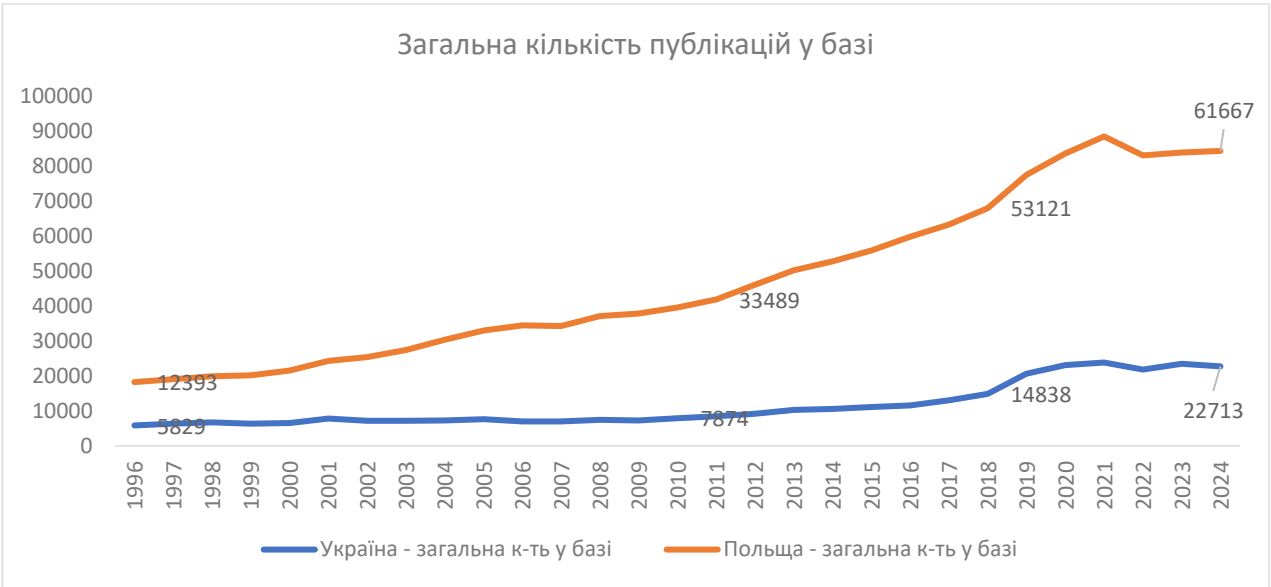

Рис. 11. Кількість наукових публікацій у базі даних Scopus: Польща та Україна

Джерело: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (доступ 1.07.2025)

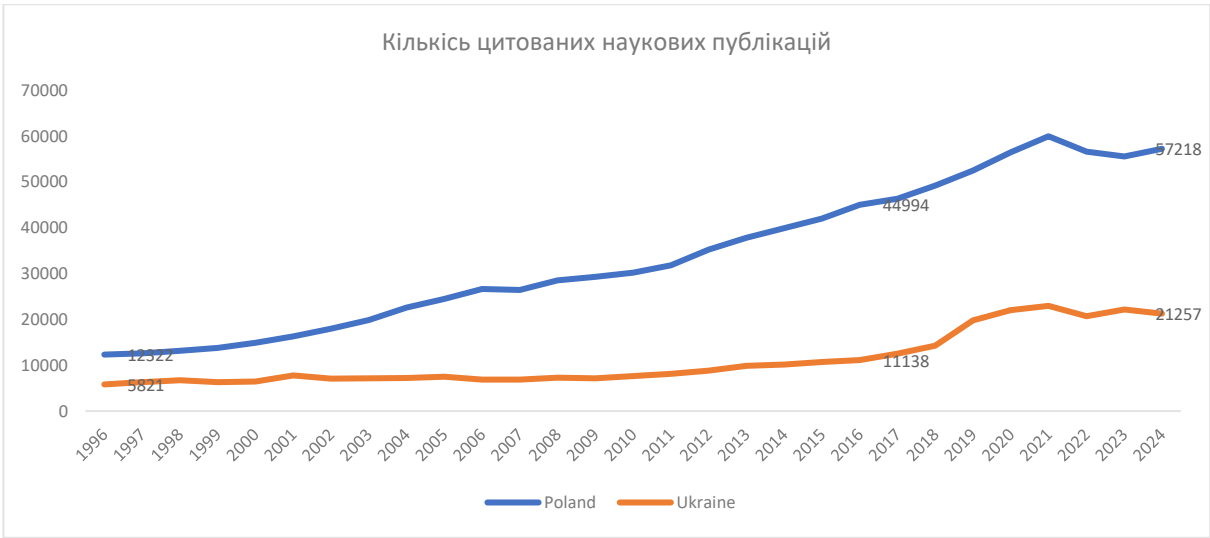

Рис. 12. Кількість цитованих публікацій з польською та українською приналежністю авторів у базі Scopus

Джерело: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (доступ 1.07.2025)

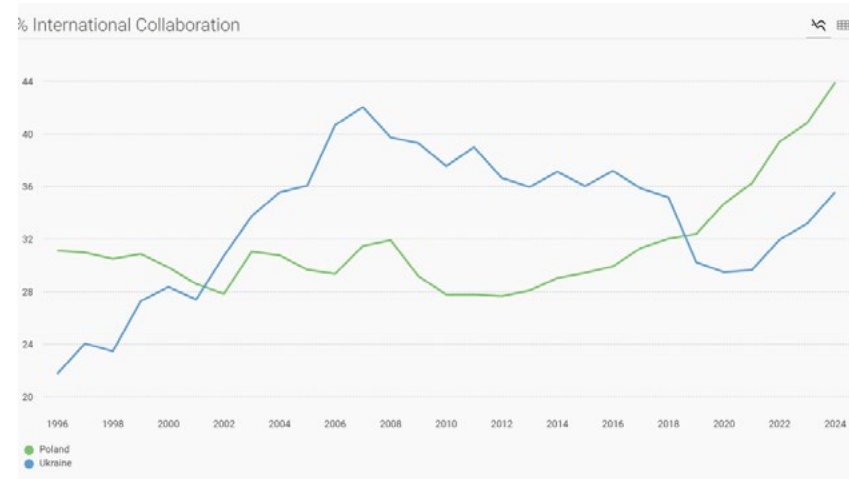

Рис. 13. Коефіцієнт інтернаціоналізації наукових досліджень – % публікацій, опублікованих у співавторстві з іноземними авторами

Джерело: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua) (доступ 1.07.2025)

Що стосується співпраці польських та українських вчених у сфері наукових публікацій, то за даними бази даних Scopus, у 2016-2018 роках кількість польських публікацій, написаних за співавторами з України, становить 3572 (Звіт NCBR; рис. 14), а у 2020-2025 роках – 11 021⁴⁵. З польського боку авторів залучено до спільних публікацій 4,98% від загальної кількості дослідників, а в Україні – 11,07%.

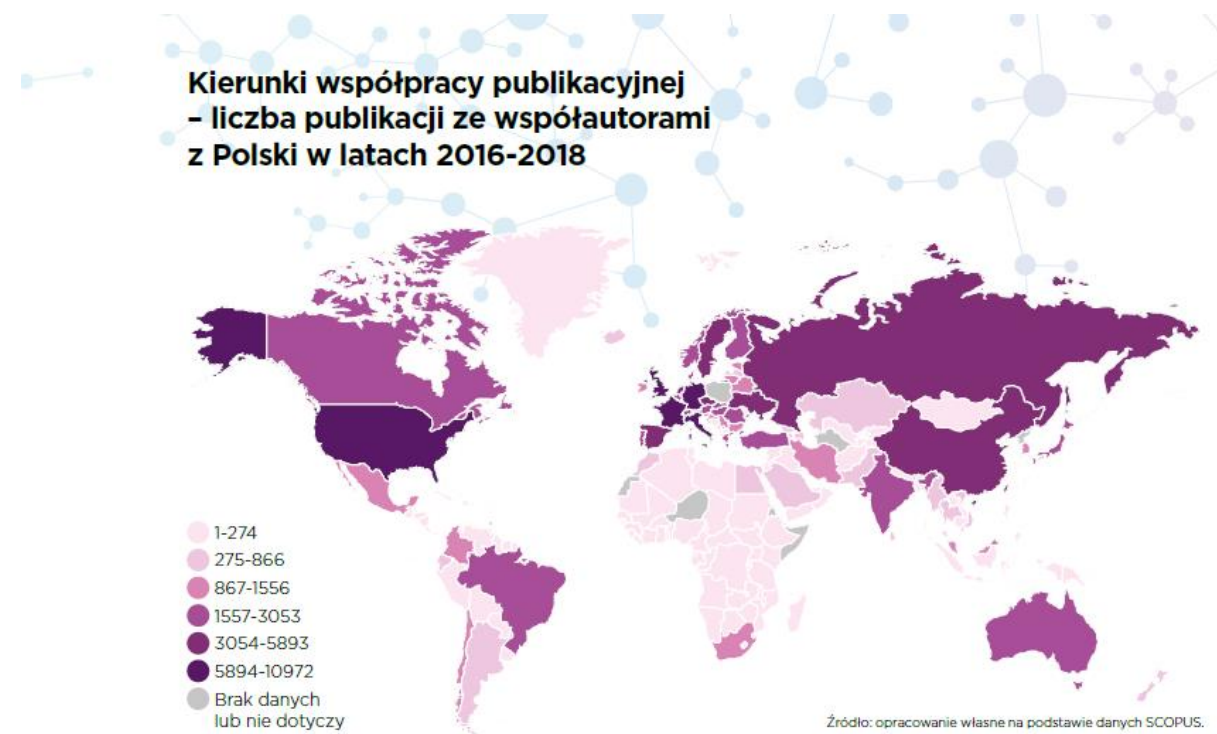

Рис. 14. Кількість публікацій зі співавторами з Польщі та інших країн, включаючи Україну,

Джерело: звіт "Національний центр досліджень і розробок, міжнародне співробітництво R+D 2007-2019".

⁴⁵ <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country%2F616> (доступ 1.07.2025)

Україна, як країна приналежності співавторів для польських вчених, посідає 10 місце у світі та 8 місце серед країн Європи за кількістю спільних публікацій (табл. 1). Ця динаміка не змінилася майже за останні 10 років. Однак з точки зору цитування та впливу на світову науку показники публікацій, написаних спільно польськими та українськими вченими, залишаються на нижчому рівні, ніж у країнах з подібним рівнем співпраці.

Таблиця 1. Топ-20 країн співавторів наукових публікацій авторів з Польщі, за базою даних Scopus

N	Країна	Публікації у співавторстві	Цитати	Цитувань за публікацію	Вплив цитування
1	США	29420	779865	26,5	2,96
2	Німеччина	27588	739504	26,8	2,93
3	Великобританія	23321	727021	31,2	3,44
4	Італія	22779	671124	29,5	3,31
5	Франція	17681	575750	32,6	3,6
6	Іспанія	17148	589131	34,4	3,78
7	Китай	14557	467049	32,1	3,5
8	Чеська Республіка	12068	337684	28	3,12
9	Нідерланди	11709	489170	41,8	4,58
10	Україна	11021	204345	18,5	2,22
11	Швейцарія	10171	421108	41,4	4,46
12	Індія	9959	332320	33,4	3,63
13	Швеція	9462	380866	40,3	4,28
14	Австралія	8853	402901	45,5	5,07
15	Бельгія	8455	378514	44,8	4,93
16	Канада	8357	373383	44,7	5,06
17	Австрія	8076	278208	34,4	3,98
18	Російська Федерація	7529	342316	45,5	4,33

19	Японія	7309	328816	45	5,13
20	Португалія	7271	314001	43,2	4,62

Джерело: власне опрацювання на підставі бази даних Scopus (доступ 1.07.2025)

З іншого боку, дані бази даних Scopus з української сторони свідчать про те, що Польща роками є однією із *топових країн*, з яких походить найбільша кількість співавторів наукових публікацій. У 2015–2024 роках найбільший відсоток статей був написаний у співавторстві з науковцями Польщі, Росії, Німеччини, США та Великої Британії (табл. 2). До повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року співавторство з науковцями з Росії було на першому місці, але науковці з України вже з 2014 року скорочували співпрацю з науковцями з Росії та водночас активізували співпрацю з польськими інституціями⁴⁶. Зокрема, це стосується дослідників Національної академії наук України, де кількість статей із науковцями з Польщі у 2022-2023 роках зросла з 7,5% до 10,0% (там само).

Таблиця 2. Основні країни приналежності співавторів наукових публікацій для українських вчених у 2015-2024 роках, за базою даних Scopus				Таблиця 3. Основні країни приналежності співавторів наукових публікацій для українських вчених у 2022-2025 роках, за базою даних Scopus			
N	Країна	Кількість спільних публікацій	Вплив	N	Країна	Кількість спільних публікацій	Вплив
1	Польща	16 234	2,35	1	Польща	7,527	2.19
2	Росія	10 917	2,89	2	Німеччина	4,558	3.14
3	Німеччина	10 820	3,26	3	США	4,252	3.35
4	США	10 056	3,36	4	Великобританія	3,078	4.39
5	Великобританія	7 032	4,69	5	Китай	2,977	3.42
6	Франція	6 753	4,5	6	Італія	2,688	4.77
7	Китай	6 165	3,93	7	Франція	2,483	4.80
8	Італія	6 123	5,06	8	Чеська Республіка	2,100	4.83
9	Чеська Республіка	4 835	4,51	9	Словачія	2,054	2.44
10	Іспанія	4 834	5,86	10	Іспанія	1,974	5.95
				11	Росія	1,796	5.22

Джерело: власне опрацювання на підставі бази даних Scopus (доступ 1.07.2025)

Збільшення кількості публікацій також пов'язане зі збільшенням програм, проєктів та фінансових можливостей для реалізації спільних проєктів, як до війни, так і після 24.02.2022. Домінуючою установою у приналежності співавторів залишаються Національна академія наук України та її партнери в Польщі, зокрема інститути Польської академії наук та науково-дослідні інститути.

Підсумок представлених у базі даних Scopus напрямів спільних публікацій свідчить про великий потенціал і досягнення наших двох країн у розвитку галузей точних науки та інженерно-технічних наук, зокрема фізики, астрономії, інженерних наук і матеріалознавства – у кожній з цих наукових дисциплін на спільні публікації припадає 1/3 всіх публікацій, що свідчить про досить значний внесок у світову науку (рис. 5). Це також відповідає потенціалу сучасної дослідницької інфраструктури в Польщі.

⁴⁶ Гладченко М. (2025), Міжнародна співпраця українських науковців: наслідки повномасштабного вторгнення Росії в Україну, <https://arxiv.org/abs/2505.20944>

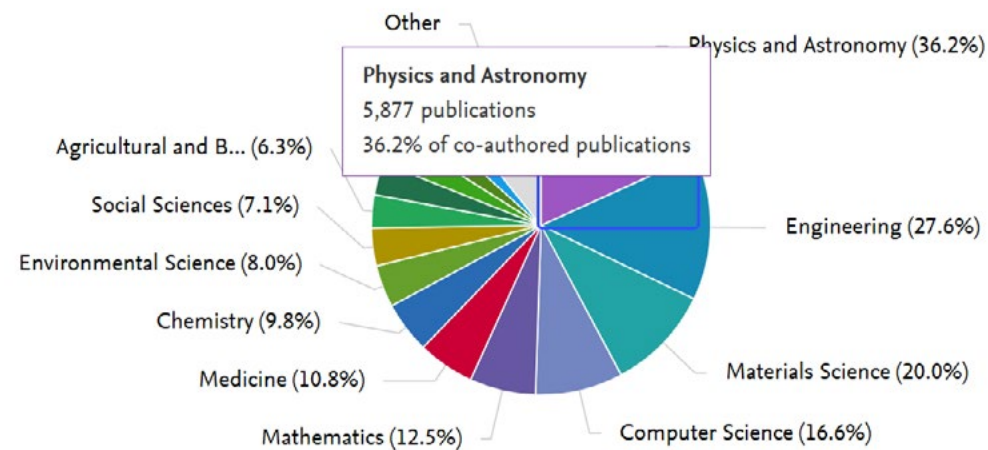

Рис. 15. Напрями спільних міжнародних публікацій польських та українських науковців

Джерело: база даних Scopus, Scival, <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country/616&filterReset=true>, 2015-2024, доступ: 23.06.2025

3. ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ ПІСЛЯ 24.02.2022

СПЕЦІАЛЬНА СТИПЕНДІАЛЬНА ПРОГРАМА NCN, АДРЕСОВАНА СТУДЕНТАМ ТА НАУКОВЦЯМ З УКРАЇНИ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ДОКТОРСЬКОГО СТУПЕНЯ⁴⁷

Спеціальна стипендіальна програма NCN була започаткована як форма підтримки студентів та науковців з України, які приїхали до Польщі після 24 лютого 2022 року внаслідок війни. Програма була адресована людям, які не мають докторського ступеня, і дала їм можливість продовжити навчання, працювати над магістерською чи докторською дисертацією, а також здобувати інші форми освіти в польських наукових установах. Стипендії надавалися на термін від 6 до 12 місяців, з можливістю часткового дистанційного впровадження. Фінансування надійшло з Фонду двостороннього співробітництва в рамках грантів ЄЄЗ та Норвегії, а загальний бюджет програми склав 1,2 мільйона злотих⁴⁸.

⁴⁷Було проаналізовано 38 проєктів у рамках конкурсу: «Стипендія для молодого дослідника з України», доступного на сайті <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?slowokluczowe=Ukraina> (доступ 18.06.2025)

⁴⁸<https://www.ncn.gov.pl/konkursy/program-stypendialny-dla-naukowcow-z-ukrainy> (доступ 18.06.2025)

Рис. 16. Галузі науки, у яких було отримано стипендії студентами та дослідниками з України

Джерело: власне дослідження

У стипендіальній програмі NCN для студентів та науковців з України переважали точні та природничі науки (по 15 стипендій), меншою мірою – гуманітарні науки (9), соціальні науки, сільське господарство, медицина, інженерія та технології (по 2–4). Ця структура відображає профіль бенефіціарів програми – це були науковці на ранньому етапі своєї кар'єри, часто пов'язані з точними науками, що дозволило їм відносно легко приєднатися до поточних дослідницьких проєктів або продовжувати свою роботу незалежно від соціально-політичного контексту.

На відміну від результатів регулярних конкурсів проєктів, де переважали соціальні та гуманітарні науки, що реагували на поточну геополітичну ситуацію та міграційні кризи, стипендії були більш різноманітними за предметною сферою. Це свідчить про те, що потреби академічних біженців охоплювали широкий спектр дисциплін, а програма була відкрита не лише для тем, пов'язаних з війною, а й для підтримки продовження освіти та досліджень у будь-якій галузі.

Рис. 17. Тип установ, у яких отримано фінансування за стипендіальною програмою для студентів та

Джерело: власне дослідження

У стипендіальній програмі NCN для дослідників з України домінували університети (24 проекти), інститути Польської академії наук та інші науково-дослідні інститути (7). Порівняно з попередніми конкурсами, з'явилися нові типи закладів – аграрні, фізкультурні та педагогічні – хоча й з невеликою кількістю стипендій. Це є знаком ширшого охоплення програми та більшої відкритості для різноманіття в академічному середовищі.

ПРОГРАМА NCBR «ПІДТРИМКА УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ» 2022-2024 (SCHEME: SUPPORT FOR UKRAINIAN RESEARCHERS)

Схема підтримки українських науковців NCBR здійснюється в рамках Фонду двостороннього співробітництва програми «Прикладні дослідження», що реалізується в рамках Фінансового механізму Європейської економічної зони та Норвезького фінансового механізму на 2014-2021 роки. Ініціатива була започаткована завдяки спільній діяльності Оператора Програми – Національного центру досліджень та розробок NCBR, держав-донорів (Ісландія, Ліхтенштейн та Норвегія), а також Національного контактного пункту з наукових програм ЄС. Метою ініціативи «Схема: підтримка українських дослідників» є підтримка українських вчених, чиї можливості проводити наукові дослідження або R+D діяльність були обмежені внаслідок війни в Україні. Програма дала можливість продовжити наукову роботу, приєднавшись до проектних команд, що працювали в

проектах у рамках польсько-норвезької співпраці за конкурсами POLNOR 2019 Call, POLNOR CCS 2019 Call та IdeaLab Call.⁴⁹

Підтримку отримали 14 науковців з України /13 проектів⁵⁰ (загалом понад 300 тисяч євро), відібраних у 5 етапах конкурсу у 2023 році.⁵¹

ПРОГРАМА NAWA «СОЛІДАРНІ З УКРАЇНОЮ»

Від самого початку повномасштабної агресії Росії проти України NAWA реалізувала та профінансувала низку програм, що фінансуються з державного бюджету Польщі⁵², найбільшою з яких стала програма «Солідарні з Україною» з можливістю індивідуальних стипендій для студентів та аспірантів (охоплено понад 6000 студентів та докторантів) та «Солідарні з Україною – європейські університети», спрямована на інституційну підтримку, у тому числі в рамках наукового співробітництва (понад 33 мільйони злотих та понад 3500 мобільностей науковців, аспірантів і студентів).

Досить багато проведених заходів мали науковий характер і були адресовані дослідникам:

- спеціалізовані семінари, наукові конференції або надання можливості вченим з України взяти участь у великих престижних наукових заходах, організованих у Польщі, наприклад, Варшавська політехніка організувала участь студентів, молодих вчених та дослідників з українських університетів у кількох наукових заходах: «European Young Engineers Conference (EYEC) 2023», «Public Administration Challenges in European Countries - Administration and New Technologies», 17 Міжнародний конгрес полімерів у Beton' - ICPC 2023, «Signal Processing Symposium» у Карпачі 2023, „Climate change: challenges for life quality”, Innovative Didactics Conference і ін.⁵³;

- підтримка інтеграції науковців з України в міжнародні дослідницькі групи, створені в рамках Альянсів європейських університетів, наприклад, Варшавська школа економіки SGH забезпечила долучення та участь науковців з України в командах тематичних активностей CIVICA Thematic Activities та наукових конференціях в рамках Альянсу у Флоренції (EUI), Берліні (Hertie)⁵⁴

- організація спеціальної програми короткострокових наукових візитів до польських університетів та у рамках Альянсу європейських університетів, наприклад, SWPS організувала 30 стажувань в університетах Альянсу ERUA,

⁴⁹ <https://www.gov.pl/web/ncbr/nowa-inicjatywa-wsparcia-ukrainskich-naukowcow-scheme-support-for-ukrainian-researchers-under-bilateral-fund-of-applied-research-programme> (доступ 1.07.2025)

⁵⁰ NCBR (2023), Annual Programme Report FM14-21, Poland, PL-Applied Research Applied Research 2023, <https://www.gov.pl/attachment/d8873159-7585-4ee2-9c9d-8b07e9d481d5> (доступ 1.07.2025)

⁵¹ <https://www.gov.pl/web/ncbr/jak-pomysly-zamienily-sie-w-projekty-efekty-funduszy-norweskich-i-eog>
⁵² <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/trzy-lata-wojny-polska-nauka-solidarna-z-ukraina> (доступ 1.07.2025)

⁵³ <https://www.cwm.pw.edu.pl/NAWA-Ukraine> (доступ 1.07.2025)

⁵⁴ <https://www.civica.eu/society/civica-for-ukraine> (доступ 1.07.2025)

половина з яких – у SWPS⁵⁵; У 2023-2024 роках SGH спільно з університетами-партнерами здійснила 44 дослідницькі візити в рамках короткострокових наукових візитів CIVICA for Ukraine (половина – SGH), у результаті яких, зокрема, був підготовлений збірник кращих практик європейських університетів, які можуть допомогти українським університетам покращити своє функціонування та інтеграцію до EHEA та ERA⁵⁶

- організація короткострокових форм навчання науковців українських університетів з метою розвитку їх компетентностей та навичок у різних науках та управлінні університетами, наприклад, Університет імені Адама Міцкевича зосередив свою діяльність на організації літніх шкіл для працівників українських університетів⁵⁷

СПІЛЬНІ НАУКОВІ ПРОЕКТИ В РАМКАХ ФОНДУ ПОЛЬСЬКОЇ НАУКИ

У 2022 році Фонд польської науки FNP започаткував Програму польсько-української співпраці. Програма адресована людям з науковим ступенем доктора PhD, незалежно від громадянства, які на день початку війни в Україні – 24 лютого 2022 року – були працевлаштовані в науково-дослідних установах, що працюють на території України (у тому числі на тимчасово окупованих територіях). Для того, щоб взяти участь у програмі, необхідно подати дослідницький проект у галузі суспільних або гуманітарних наук разом із науковим партнером з польської установи. Програма проводиться на конкурсних засадах. Заявка подається від імені пари дослідників дослідником, який працює в Польщі, разом з польською науковою установою (приймаючою установою), яка керуватиме проектом з точки зору фінансів. Перший випуск конкурсу відбувся у 2022 році, другий та третій – у 2023 році, четвертий – у 2024 році, наразі тримає п'ятий етап конкурсу. Загалом у 2022-2024 роках було відзначено 11 проектів у сфері суспільних та гуманітарних наук.

⁵⁵ <https://swps.pl/my-uniwersytet/aktualnosci/aktualnosci/36315-podsumowanie-projektu-er-ua-wzmocnienie-wspolpracy-z-uczelniami-ukrainskimi> (доступ 1.07.2025)

⁵⁶ https://www.civica.eu/files/user/PDFs/PDFs_2024/C4U_REPORT_Good_Practices_in_CIVICA_Universities_2023_Output_from_CIVICA_for_Ukraine_staff_mobilities.pdf (доступ 1.07.2025)

⁵⁷ <https://amu.edu.pl/wspolpraca/wymiana-akademicka/projekt-nawa-solidarni-z-ukraina-europejskie-uniwersytety> (доступ 1.07.2025)

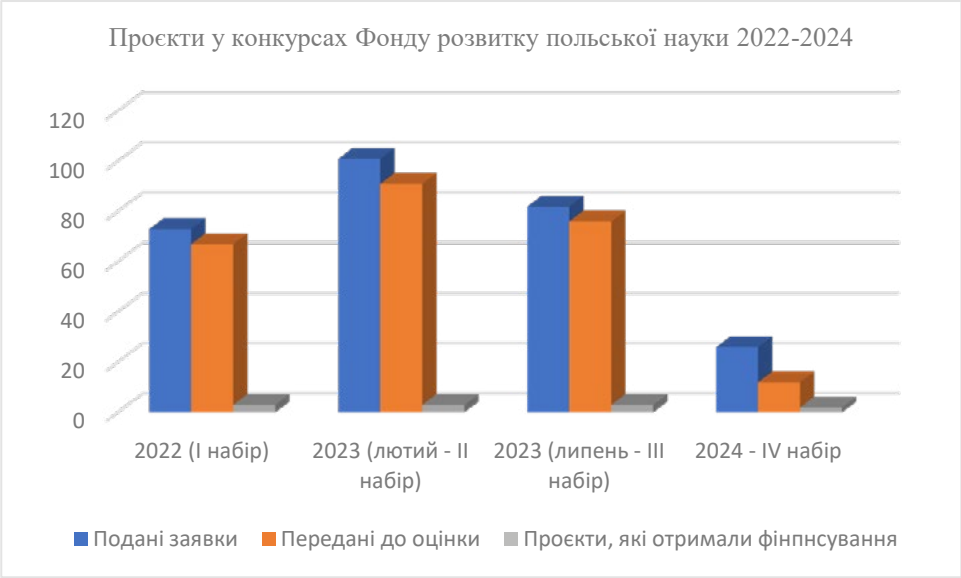

Рис. 18. Кількість проектів, які здобули фінансування FNP

Джерело: власне дослідження за даними FNP (доступ 5.07.2025)

Найбільший інтерес до участі у програмі був зафіксований у першому півріччі 2023 року (другий етап конкурсу). У 2024 році спостерігалося явне зменшення кількості заявок.

Рис. 19. Дисципліни в галузі суспільних наук, дослідження у яких проводилися в рамках проектів-переможців конкурсу FNP

Джерело: власне опрацювання

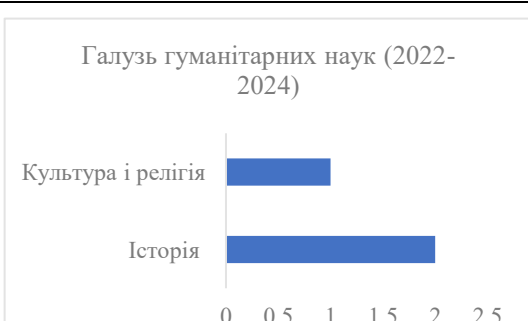

Рис. 20. Дисципліни в галузі гуманітарних наук, дослідження у яких проводилися в рамках проектів-переможців конкурсу FNP

Джерело: власне опрацювання

Тематика проектів-переможців тісно пов'язана з війною в Україні – її соціальними, економічними, освітніми та правовими наслідками. Домінують такі сфери: інтеграція та освіта біженців (3 проекти), демократія, верховенство права, інтеграція до Європейського Союзу (2 проекти), психологія та громадянська активність (1 проект), історія та колективна пам'ять (2 проекти), економіка та економічна політика (2 проекти), медіа та візуальні наративи (1 проект).

З польського боку вирізняється активна роль установ Польської академії наук та університетів Варшави і Кракова. Українські університети та науково-дослідні інститути географічно різноманітні, представляючи як Київ, Львів, Харків, так і менші центри.

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

З перших днів війни в Україні Польська академія наук активно підтримує українських науковців, як тих, хто виїхав з країни, так і тих, хто залишився на її території, а також розвиваючи співпрацю на інституційному рівні⁵⁸. Завдяки співпраці з іноземними партнерами Польська академія наук організувала наукові стажування для близько 355 науковців у своїх інститутах, а загальна вартість поточної та запланованої підтримки становить близько 40 мільйонів злотих, більшу частину з яких отримали 40 іноземних спонсорів.

Довгострокова програма LTP фінансує довгострокові дослідницькі проекти, що виконуються українськими командами в Польщі та Україні (88 вчених з України задіяні у 18 проектах). Польська академія наук також координує міжнародну діяльність з відбудови науки в Україні, залучаючи понад 40 іноземних партнерів та організовує наукові заходи (15 наукових та науково-популярних заходів, організованих або співорганізованих на території України з початку війни), та підготовку наукових кадрів (понад 700 науковців з України брали участь стаціонарно або онлайн).

Важливу роль в організації та координації цих заходів відіграє Представництво Польської академії наук у Києві⁵⁹.

4. УЧАСТЬ ПОЛЬСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ УСТАНОВ У МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТАХ

Потенціал та масштаби залучення польських та українських інституцій до міжнародних проектів, зокрема тих, що фінансуються Європейською комісією в рамках Erasmus+ та рамкових програм (зокрема Horizon 2020, Horizon Europe), пов'язаний зі статусом окремих країн у ЄС та, відповідно, у програмах.

⁵⁸ <https://pan.pl/projekty/ukraina/> (доступ 5.07.2025)
⁵⁹ <https://kijow.pan.pl/> (доступ 5.07.2025)

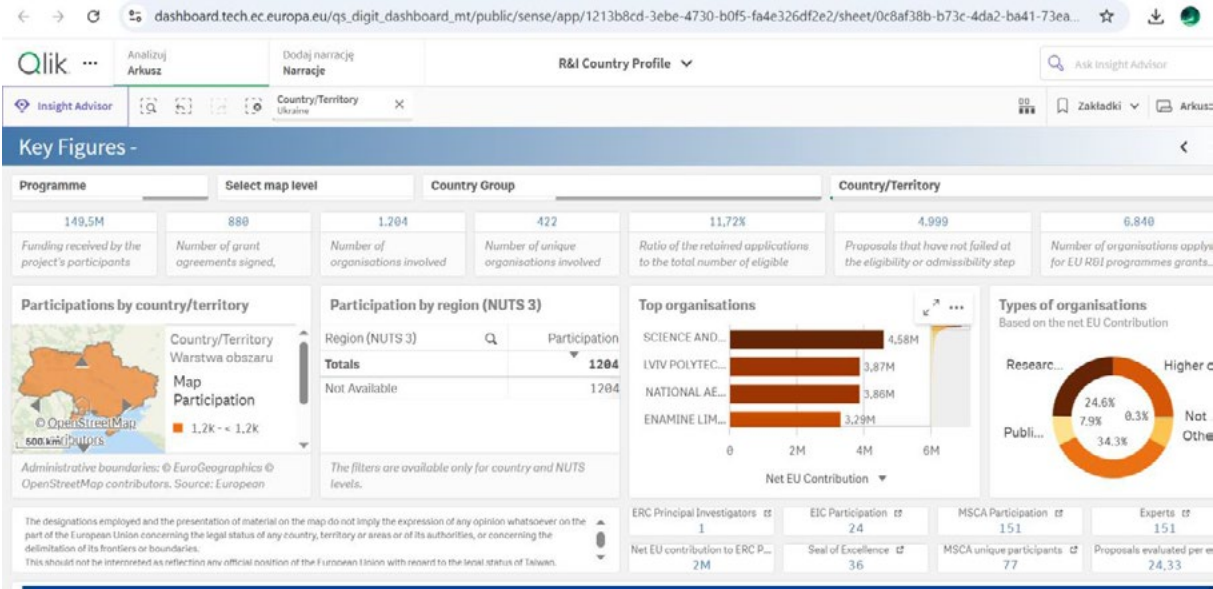

Рис. 21. Ключові дані про Україну у сфері участі у програмах фінансування наукових досліджень

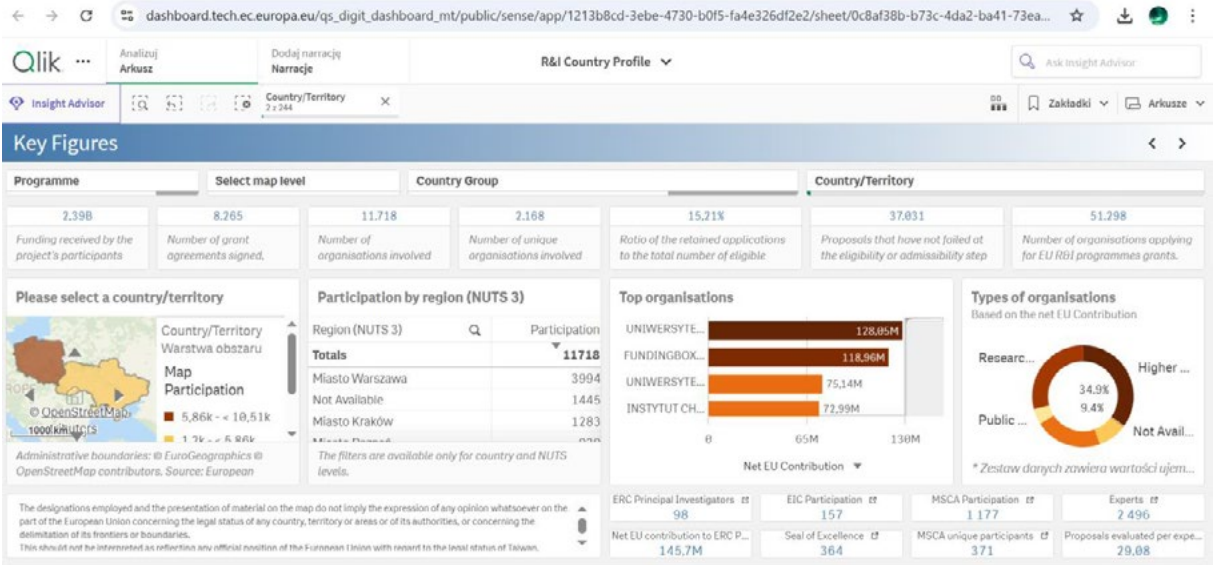

Рис. 22. Ключові дані про польську мову у сфері участі у програмах фінансування наукових досліджень

Джерело: https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis (доступ 5.07.2025)

Починаючи з 2014 року, польські та українські установи спільно залучені до 1870 міжнародних проектів в рамках програми Erasmus+⁶⁰:

- Jean Monnet Activities – 4
- KA1: Learning Mobility of Individuals – 1672

⁶⁰ https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/?page=1&sort=&domain=eplus2021&view=list&map=false&partnerOrganisationCountry=ukraine_UA&organisationOrganisationCountry=poland_PL&searchType=projects&organisationRole=coordinator_or_partner (доступ 5.07.2025)

- KA2: Cooperation for innovation and exchange of good practices – 142
- KA3: Support for policy reform – 35
- Sport - 17

У проєктах «Горизонт 2020» та «Горизонт Європа» Україна мала статус асоційованої країни, з якою співпрацюють польські інституції. Для українських інституцій Польща є однією з 10 найбільших країн, з якими співпрацюють у реалізації міжнародних проєктів з досліджень та розробок (рис. 23).

Top Collaborations

Collaboration links in the projects where Ukraine is involved

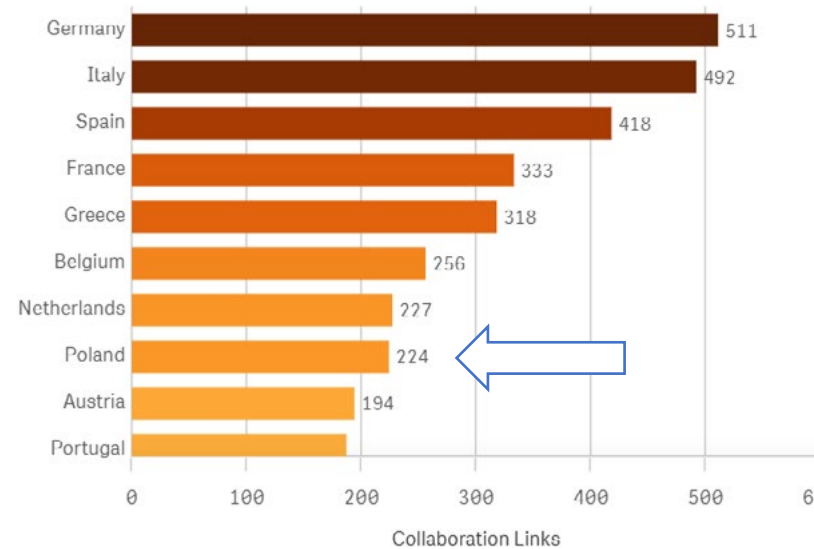

Рис. 23. Співпраця українських інституцій у міжнародних проєктах з досліджень та розробок

Джерело: <https://horizon-europe.org.ua/en/about-he/ua-dashboard/> (доступ 5.07.2025)

З іншого боку, серед топ-10 найважливіших країн у науковому співробітництві для польських установ немає України (рис. 24).

Top Collaborations

Collaboration links in the projects where Poland is involved

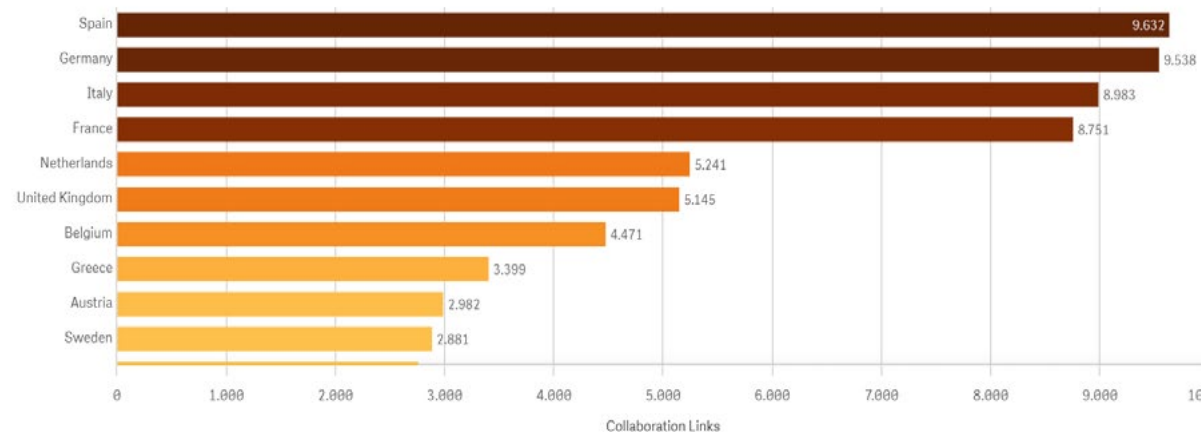

Рис. 24. Співпраця польських установ у міжнародних проєктах з досліджень та розробок

Джерело: https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/e1b57f9a-669b-4962-bdb9-0151c523120f/state/analysis (доступ 5.07.2025)

За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2025 року українськими та польськими університетами, науково-дослідними інститутами та підприємствами спільно реалізовано 11 проєктів у межах програми «Горизонт Європа». Від початку участі України у програмах ЄС українські та польські організації були задіяні у 83 проєктах. Серед актуальних пріоритетних напрямів наукових досліджень: енергетична трансформація, технологічні інновації, громадське здоров'я, цифровізація, розвиток наукової інфраструктури.

Аналізуючи проєкти, в яких брали участь вчені з обох країн⁶¹, можна визначити ключові наукові інтереси для обох країн. Енергетика залишається найбільш популярною тематикою, включаючи проєкти, пов'язані з біоенергетикою, акумуляторами, воднем, геотермальною енергією та енергоефективністю. Навколишнє середовище та розвиток суспільства також є сферою спільних інтересів. Цей тренд відображає зростаючу важливість сталого розвитку, клімату, сільського господарства, а також ширшу залученість громадян та молоді. Спільні дослідження в сфері громадського здоров'я та медицини є актуальним зокрема у контексті досліджень різних захворювань та антибіотикорезистентності. Спільна зацікавленість проєктами на тему сировинних матеріалів підтверджує спільні інтереси у сфері доступу обох країн до стратегічних ресурсів. Міжнародне співробітництво (у тому числі з Україною та країнами Східного партнерства) є важливим напрямом діяльності. Передові матеріали, транспорт та ІКТ також відіграють важливу роль у проєктах.

5. ВИСНОВКИ

Наше дослідження було спрямоване на пошук напрямів наукової співпраці між Польщею та Україною, з особливим акцентом на тематичний спектр такої взаємодії, інституційні механізми підтримки, а також участь обох країн у міжнародних проєктах. Це дозволяє окреслити перспективні напрями розвитку як двостороннього, так і багатостороннього співробітництва, а також глибше зрозуміти спільні наукові пріоритети та потенціал майбутньої співпраці.

Проведений аналіз джерел, попри певні методологічні обмеження, дав змогу виявити спільні наукові інтереси та змінні дослідницькі пріоритети, що формуються як під впливом актуальних соціально-політичних викликів, так і довгострокових потреб розвитку обох країн. Різноманітний характер співпраці – від індивідуальних і колективних дослідницьких проєктів, присвячених тематиці України, до

⁶¹ База проєктів з сайту https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/e1b57f9a-669b-4962-bdb9-0151c523120f/state/analysis (доступ 5.07.2025)

двосторонніх і багатосторонніх ініціатив – свідчить про зростаючий потенціал інтеграції польського та українського наукових середовищ навколо стратегічно важливих тем.

На основі аналізу тематики наукових проєктів, що фінансуються в рамках конкурсів NCN, можна зробити висновок, що інтерес до проблем України найчастіше виявляється у сфері соціальних та гуманітарних наук. Проекти, пов'язані з Україною, переважно включають дослідження у сфері соціології (міграція, інтеграція, громадянське суспільство), історії (колективна пам'ять, історична політика, ідентичність), культурології та релігієзнавства (повсякденне життя, ритуали, релігія в публічному просторі), політичних та адміністративних студій (політичні системи, війна, демократія), лінгвістики (двомовність, міжкультурна комунікація).

Після початку російської агресії на Україну у 2022 році можна помітити певний зсув у фінансуванні NCN у бік проєктів у галузі медичних та медичних наук, інженерії та технологій, точних та природничих наук. Проекти, подані після початку війни, стосувалися тематики соціологічних досліджень, особливо в контексті інтеграції біженців та навчання дітей мігрантів у польських школах, а також психологічних досліджень психічного здоров'я та травми війни. Аналіз тем проєктів свідчить про глибоке обґрунтування дослідження в контексті війни та її соціальних, політичних та економічних наслідків як в Україні, так і в Польщі.

У проєкти, що фінансуються Національним центром науки (NCN) і стосуються України, насамперед залучені університети (зокрема Варшавський університет, Ягеллонський університет, Університет імені Адама Міцкевича, Університет SWPS), а також різні інститути Польської академії наук та інші науково-дослідні установи.

Приклад програми IMPRESS-U (спільна ініціатива NCN та Національного наукового фонду США NSF) демонструє, що Польща поступово стає платформою для передачі знань між Україною та західним світом.

Двосторонні проєкти, що фінансувалися NAWA та МОН України до початку війни (2019 та 2021 роки), переважно стосувалися досліджень у галузі інженерних та технічних наук, а також точних та природничих наук.

Фонд польської науки (FNP) фінансував проєкти у партнерстві польсько-українських науковців, зосереджені на воєнній тематиці та її наслідках.

Зростаюче значення у польсько-українській співпраці, особливо в межах міжнародних проєктів та спільних публікацій у престижних наукових виданнях, набувають ініціативи у сфері інженерно-технічних, природничих та точних наук. Підтверджують це спільні міжнародні дослідницькі проєкти у рамках програм Європейського Союзу (напр. Горизонт 2020, Горизонт Європа) та дані бази Scopus. Пріоритети, навколо яких формуються потужні міжнародні консорціуми за участі польських та українських команд, чітко віддзеркалюють стратегічні напрями розвитку науки на глобальному рівні. Саме в цих галузях необхідна активізація

спільної проєктної діяльності, беручи під увагу також контекст відбудови України та програми типу Ukraine Facility.

Таким чином, результати цієї експертизи дозволяють сформулювати рекомендації, спрямовані на зміцнення польсько-української співпраці та накреслити напрями подальших дій, що сприятимуть формуванню сталих міждисциплінарних наукових партнерств.

У контексті активізації польсько-української наукової співпраці на міжнародному рівні рекомендовано такі заходи:

- 1. Посилення міждисциплінарності** – розширення міждисциплінарного підходу між науковцями з Польщі та України, що дозволить ефективніше реагувати на складні виклики сучасності.
- 2. Формування стратегічних альянсів і мереж** – на основі вже досягнутих наукових результатів доцільно створювати тематичні консорціуми, дослідницькі мережі та горизонтальні кластери, які зможуть ефективно подавати заявки на фінансування, зокрема в межах програми «Горизонт Європа», зокрема також використовуючи дослідницьку інфраструктуру польських університетів.
- 3. Підтримка молодих науковців у обох країнах** – рекомендується обмін досвідом щодо розвитку молодих науковців, формування дослідницьких та м'яких навичок, а також впровадження стратегій підтримки молодих талантів у науковій та проєктній діяльності.
- 4. Професіоналізація управління наукою** – необхідно розвивати компетенції у сфері управління дослідницькими проєктами та підтримувати розвиток так званих *research managers* (менеджерів науки).
- 5. Посилення співпраці на інституційному та системному рівнях** – шляхом тіснішої взаємодії між проректорами з наукової роботи та створення спільної консультативної ради з питань наукової співпраці.
- 6. Спільні проєктні сесії** – організація так званих *project writing camps* для тематичних команд, наприклад, у межах двосторонніх програм типу «гранти на гранти», з пріоритетом на теми, пов'язані з відбудовою України, безпекою, довкіллям, економічним розвитком та європейською інтеграцією.
- 7. Залучення української та польської наукової діаспори** – доцільно залучати до польсько-української співпраці науковців українського та польського походження, які працюють за кордоном, особливо в межах міжнародних проєктів, таких як «Горизонт Європа».

БІБЛІОГРАФІЯ:

Монографії та наукові статті

Degtyarova, I., Kraśniewska, N. (2025). *Polish Academia Emergency Response. Managing large-scale inflow of Ukrainian refugees in higher education institutions in Poland, 2022–2024*. AGILE project, https://frp.org.pl/images/RAPORT_AGILE_2025_EN.pdf

Siwiński, W. (2015). Dotychczasowe doświadczenie w zakresie wymiany studentów pomiędzy Polską i Ukrainą. W: Woźnicki, J. (red.), *Analiza współpracy uczelni polskich i ukraińskich na tle porównania systemów szkolnictwa wyższego. Wnioski i rekomendacje*, Fundacja Rektorów Polskich, https://www.frp.org.pl/images/publikacje/publication/rpu_woznicki_wersja_polska_tekst_2015_1.pdf.

Hladchenko, M. (2025). *International collaboration of Ukrainian scholars: Effects of Russia's full-scale invasion of Ukraine*, <https://arxiv.org/abs/2505.20944>

Нормативні акти

Traktat z dnia 18 maja 1992 r. o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą.

Porozumienie wstępne z dnia 18 maja 1992 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie współpracy kulturalnej i naukowej.

Umowa z dnia 12 stycznia 1993 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinach nauki i techniki.

Umowa z dnia 20 maja 1997 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty.

Porozumienie z dnia 2 lipca 2001 r. o współpracy między Ministerstwem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki Ukrainy.

Umowa z dnia 11 kwietnia 2005 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnym uznawaniu akademickim dokumentów o wykształceniu i równoważności stopni.

Porozumienie z dnia 20 stycznia 2017 r. o Wspólnym Programie Współpracy Naukowej i Technologicznej między Ministerstwem Edukacji i Nauki Ukrainy a Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej.

Інтернет-джерела

Civica – Civica for Ukraine: <https://www.civica.eu/society/civica-for-ukraine>

Civica – Good Practices in CIVICA Universities 2023:

https://www.civica.eu/files/user/PDFs/PDFs_2024/C4U_REPORT_Good_Practices_in_CIVICA_Universities_2023_Output_from_CIVICA_for_Ukraine_staff_mobilities.pdf

Erasmus Plus – Projekty Polska–Ukraina: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/?page=1&sort=&domain=eplus2021&view=list&map=false&partnerOrganisationCountry=ukraine_UA&organisationOrganisationCountry=poland_PL&searchType=projects&organisationRole=coordinator_or_partner

NAWA – <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/trzy-lata-wojny-polska-nauka-solidarna-z-ukraina>

NAWA – <https://nawa.gov.pl/wspolpraca-i-wymiana-miedzynarodowa/wspolne-projekty-badawcze>

NCN – <https://projekty.ncn.gov.pl/index.php?słowluczowe=Ukraina>

NCN – <https://www.ncn.gov.pl/konkursy/program-stypendialny-dla-naukowcow-z-ukrainy>

NCBR – Annual Programme Report FM14-21, Poland, PL-Applied Research Applied Research 2023: <https://www.gov.pl/attachment/d8873159-7585-4ee2-9c9d-8b07e9d481d5>

NCBR – <https://www.gov.pl/web/ncbr/jak-pomysly-zamienily-sie-w-projekty-efekty-funduszy-norweskich-i-eog>

NCBR – <https://www.gov.pl/web/ncbr/nowa-inicjatywa-wsparcia-ukrainskich-naukowcow-scheme-support-for-ukrainian-researchers-under-bilateral-fund-of-applied-research-programme>

NCBR – https://www.gov.pl/web/ncbr/polskie-i-ukrainskie-jednostki-z-szansa-na-wspolprace-badawczo-rozwojowa-porozumienie-ncbr-z-narodowym-funduszem-badan-ukrainy?utm_medium=email&utm_source=cyfryzacji&utm_content=Oferta+nie+tylko+dla+s+startup%C3%B3w&utm_campaign=Newsletter+NCBR

PAN – <https://pan.pl/projekty/ukraina/>

PAN Kijów: <https://kijow.pan.pl/>

Projekt NAWA „Solidarni z Ukrainą”: <https://amu.edu.pl/wspolpraca/wymiana-akademicka/projekt-nawa-solidarni-z-ukraina-europejskie-universytety>

PW CWM – <https://www.cwm.pw.edu.pl/NAWA-Ukraina>

Scimago – Compare countries: PL vs UA: [https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids\[\]=pl&ids\[\]=ua](https://www.scimagojr.com/comparecountries.php?ids[]=pl&ids[]=ua)

Scival – Current collaboration table PL–UA: <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country%2F616>

Scival – Current collaboration table PL–UA (filter reset): <https://www.scival.com/collaboration/currentCollabTable?uri=Country/616&filterReset=true>

SWPS – <https://swps.pl/my-universytet/aktualnosci/aktualnosci/36315-podsumowanie-projektu-er-ua-wzmocnienie-wspolpracy-z-uczelniami-ukrainskimi>

ZEZWALA SIĘ NA KOPIOWANIE, DYSTRYBUCJĘ, WYŚWIETLANIE
I UŻYTKOWANIE DZIEŁA I WSZELKICH JEGO POCHODNYCH
POD WARUNKIEM UMIESZCZENIA INFORMACJI O TWÓRCY

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

KRASP

Konferencja Rektorów
Akademicznych Szkół Polskich

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego